T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

KAZAKİSTAN VE TÜRKİYE'DEKİ İLKOKUL VE ORTAOKUL GENEL MÜZİK EĞİTİMİNİN ÇEŞİTLİ BOYUTLARIYLA KARŞILAŞTIRILMASI

Yerzhan ARKABAYEV
(Ercan ARKABAYEV)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Attila ÖZDEK

Konya-2019

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yerzhan ARKABAYEV
	Numarası	158309021001
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Kazakistan ve Türkiye'deki İlkokul ve Ortaokul Genel Müzik Eğitiminin Çeşitli Boyutlarıyla Karşılaştırılması

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

17/07/2019

Yerzhan ARKABAYEV

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

KONYA

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yerzhan ARKABAYEV
	Numarası	158309021001
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Attila ÖZDEK
	Tezin Adı	Kazakistan ve Türkiye'deki İlkokul ve Ortaokul Genel Müzik Eğitiminin Çeşitli Boyutlarıyla Karşılaştırılması

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan "Kazakistan ve Türkiye'deki Genel Müzik Eğitiminin Çeşitli Boyutlarıyla Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma" başlıklı bu çalışma 08/07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Doç. Dr. Attila ÖZDEK	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Oğuz KARAKAYA	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Selim KALELİ	

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fak 42090 Meram Yeni Yol **Meram/KONYA**
Tel : 0 332 324 76 60
Faks : 0 332 324 55 10
Elektronik Ağ: https://www.konya.edu.tr/egitimbilimlerienstitusu
E- Posta: ebil@konya.edu.tr

ÖNSÖZ

“Kazakistan ve Türkiye’deki İlkokul ve Ortaokul Genel Müzik Eğitiminin Çeşitli Boyutlarıyla Karşılaştırılması” adlı çalışmamın gerçekleşmesinde akademik katkıda bulunarak yön gösteren danışmanım sayın Doç. Dr. Attila ÖZDEK'e teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Yerzhan ARKABAYEV

Konya - 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yerzhan ARKABAYEV
	Numarası	158309021001
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Attila ÖZDEK
	Tezin Adı	Kazakistan ve Türkiye'deki İlkokul ve Ortaokul Genel Müzik Eğitiminin Çeşitli Boyutlarıyla Karşılaştırılması

ÖZET

Genel müzik eğitimi bir topluma ait bireyler için müzik eğitiminin en önemli alanıdır ve bu alan çeşitli basamaklar içermektedir. Özellikle de toplum bireylerinin tamamının aldığı ilk ve ortaokul eğitimi içindeki müzik eğitiminin yapısı büyük önem taşımaktadır. Toplumlara göre değişen bu genel müzik eğitimi anlayışının çeşitli boyutlarıyla karşılaştırılması birçok araştırmaya da konu olmaktadır. Araştırmada bu doğrultuda ortak tarihsel ve kültürel kökleri bulunan Türkiye ve Kazakistan'ın genel müzik eğitiminin en önemli ve temel basamağı olan ilk ve ortaokul müzik eğitimleri; müfredat, içerik, ders kitapları, haftalık ders saati gibi açılardan karşılaştırılmıştır. Araştırma betimsel tarama modelli nitel bir çalışmadır. Araştırma sonucunda iki ülke arasında genel müzik eğitiminin ilk ve ortaokul basamaklarında; yürütülme ilkeleri, ders kitapları, hedefler ve müfredatlar açısından çeşitli farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre ilkokul süreçleri iki ülkede aynı iken, ortaokul süreçlerinin Kazakistan'da iki yıl, Türkiye'de dört yıl olduğu; haftalık müzik ders saati sürelerinin altı yıl boyunca iki ülkede de aynı olduğu; Kazakistan'da popüler müzik örneklerine, sözsüz ezgilere, yabancı sözlü şarkılara ve uyarlamalara daha çok önem verilirken, Türkiye'de okul ve çocuk şarkılarına, marşlara, halk ezgilerine daha fazla yer verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazakistan, Türkiye, Müzik Eğitimi, Karşılaştırmalı Müzik Eğitimi, İlkokul, Ortaokul

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yerzhan ARKABAYEV
	Numarası	158309021001
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Attila ÖZDEK
	Tezin Adı	Comparison of General Music Education in Primary and Secondary Schools in Kazakhstan and Turkey in Terms of Various Dimensions

SUMMARY

General music education is the most important area of music education for individuals in a society and this area includes various steps. Particularly, the structure of music education in primary and secondary education, which is received by all community members, is of great importance. The comparison of this general understanding of music education in terms of various dimensions has also been subject to many studies. In this research, primary and secondary school music education, which are the most important and basic steps of general music education in Turkey and Kazakhstan, which have common historical and cultural roots, were compared in terms of curriculum, content, textbooks and weekly course hours. This is a qualitative study with descriptive research design. As a result of the research, it has been revealed that there are several differences in terms of implementation principles, textbooks, objectives and curricula about the general music education in the primary and secondary schools between the two countries. According to these results, it was found that while the primary school processes were same in the two countries, the secondary school processes were found to be two years in Kazakhstan and four years in Turkey. It was found that the weekly music lesson hours were same in both countries for six years; popular music samples, nonverbal songs, foreign oral songs and adaptations were given

more importance in Kazakhstan, while school and children's songs, anthems and folk songs were given more importance in Turkey.

Keywords: Kazakhstan, Turkey, Music Education, Comparative Music Education, Primary School, Secondary School

İÇINDEKILER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI ii
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU iii
ÖNSÖZ iv
ÖZET v
SUMMARY vi
İÇINDEKILER viii
TABLOLAR x
1. GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.1. Problem Cümlesi 5
1.1.2. Alt Problemler 5
1.2. Araştırmanın Amaçları 5
1.3. Araştırmanın Önemi 6
1.4. Sayıltılar 6
1.5. Sınırlılıklar 7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR 8
2.1. Müzik Eğitiminde Ulusal Akımlar ve Modeller 8
2.2. Kazak Müzik Kültürü 10
2.3. Türkiye ve Kazakistan'ın Ortak Kültür Geçmişi 12
2.4. Türkiye'de Müzik Eğitiminin Sistemleşme Süreci 13
2.5. Kazakistan'da Müzik Eğitiminin Sistemleşme Süreci 18
2.6. İlgili Literatür 23
3. YÖNTEM 25
3.1. Araştırmanın Modeli 25
3.2. Araştırma Verilerinin Toplanması 26
4. BULGULAR VE YORUMLAR 28
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar 28
4.1.1. Türkiye ve Kazakistan İlkokul Birinci Sınıf Müzik Eğitim Konuları 29
4.1.2 Türkiye ve Kazakistan İlkokul 2. Sınıf Müzik Eğitim Konuları 31
4.1.3. Türkiye ve Kazakistan İlkokul 3. Sınıf Müzik Eğitim Konuları 33
4.1.4. Türkiye ve Kazakistan İlkokul 4. Sınıf Müzik Eğitim Konuları 36

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar 39
4.2.1. Türkiye ve Kazakistan Ortaokul 5. Sınıf Müzik Eğitim Konuları 42
4.2.2. Türkiye ve Kazakistan Ortaokul 6. Sınıf Müzik Eğitim Konuları 44
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER 49
5.1. Sonuçlar 49
5.2. Öneriler 50
KAYNAKÇA 51
GÖRÜŞMELER 56
EKLER 57
ÖZGEÇMIŞ 80

TABLOLAR

Tablo 1. Türkiye ve Kazakistan İlköğretim 1. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı 31
Tablo 2. Türkiye ve Kazakistan İlköğretim 2. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı 33
Tablo 3. Türkiye ve Kazakistan İlköğretim 3. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı 36
Tablo 4. Türkiye ve Kazakistan İlköğretim 4. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı 38
Tablo 5. Tablo 5Türkiye ve Kazakistan Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı 44
Tablo 6. Türkiye ve Kazakistan Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı 46
Tablo 7. Türkiye ve Kazakistan İlkokul ve Ortaokul Genel Müzik Ders Kitaplarındaki Toplam Ezgi Türleri Dağılımı 47

1. GİRİŞ

Resmî adıyla Kazakistan Cumhuriyeti, Orta Asya ve Doğu Avrupa kıtalarına yayılmış bağımsız bir Türk Devletidir. Kazakistan; Hun, Göktürk, Karahanlı, Altın Ordu gibi Türk tarihinin önemli devletlerinin tarihsel kökleri üzerine kuruludur. Dolayısıyla bütün bu Türk Devletlerinin kültürel, folklorik ve müzikal zenginliğinden aldığı mirası koruyarak günümüzde de yaşatmaya çalışmaktadır. Kazakistan'ın geleneksel müziği enstrümantal ve sözlü müzik olmak üzere iki türde gelişmektedir ve Kazakistan müzik eğitimine de öncülük etmektedir. Eğitimin çeşitli basamaklarında yapılan müzik eğitimi Kazak halk müziğinin yanı sıra komşu ve dünya müziklerinden örnekleri içermektedir.

1.1. Problem Durumu

Kültür, insanoğlunun ortaya koyduğu somut-soyut ürünlerin bir bütünü olarak değerlendirilmektedir. Kültürün parçalarından ve ürünlerinden olan müzik ve onunla ilgili kavramlar oldukça önemli kabul edilmektedir. Önemli kabul edilen müzik ve ona ait unsurların aktarımı zaman ilerledikçe değişse de tarihsel köklerden gelen geleneksel müzikal kültürel öğretilerin/aktarımların çok daha özel ve büyük bir anlamı olduğu düşünülmektedir.

Geleneksel kültürler; kuşkusuz ülkelerin tarihsel süreçlerinden süzülerek gelen ve ait olduğu ülkenin geleceğini belirleyen hemen her türlü atılıma kaynaklık edebilecek genetik çekirdekleri bünyesinde taşıyan yaşamsal dinamiklerdir. Bu dinamikler kültürün değişim özelliğiyle birlikte zaman içinde bir takım değişikliklere uğrasalar da toplumların kendi ifadelerini koruyabilmeleri geleneksel kültürdeki çekirdek unsurların korunmasıyla mümkün olabilmektedir (Özdek, 2012: 1).

Her türlü sözlü ya da sözsüz etkileşim sistemleri yeniden üretim olanağı buldukça yaşar. Gelenek de bir zorunluluk olarak değil istenilen bir süreklilik olarak görülen, geçmişin anlamlı bulunmuş ve yeniden yaşanması istenen ögelerinin tekrar tekrar seçilmesi olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda farklılıklar taşısa bile eğitim de oldukça etkili bir gelenek taşıyıcısı ve örgütleyicisidir (Büyükyıldız, 2009: 61; Williams, 1993: 187).

Eğitim ve kültür ilişkisinin en çarpıcı hâlinin sanat eğitiminde ortaya çıktığı bilinmektedir. Kültüre ait maddi, yazılı, görsel, sözlü ve işitsel birçok unsuru bünyesinde barındıran sanat ve eğitiminin, bireylerin yaşadıkları topluma ilişkin kimlik ve aidiyet kavramlarını hissedebilmesi açısından oldukça önemli olduğu da ortadadır.

Sanat eğitimi; bireyin yaratma güdüsünü doyurmak, estetik ihtiyaçlarını karşılamak, beğeni duygusunu geliştirmek ve içinde yaşadığı gerçekliğe daha duyarlı olmasını sağlamak üzere yapılandırılan etkinlik ve etkileşimlerden oluşmaktadır. Bu yüzden bireyin bilişsel ve devinişsel yönlerinin yanında, özellikle duyuşsal yönünün gelişmesinde de çok önemli bir yere sahiptir. Fonetik, plastik ve dramatik sanatlar olarak üçe ayrılan sanat eğitiminde müzik eğitimi fonetik sanatların en önemlilerinden birisidir (Uçan, 1997: 40).

Konuyu araştırmanın odağına doğru çekmek gerekirse sanat eğitimi içerisinde müzik eğitiminin konumu ve içeriği de oldukça önem kazanmaktadır. Çünkü müzik; kendine ait konu ve kavramların yanında, dil, tarih, gelenek ve inanç gibi kültürün can damarı birçok unsuru içerisinde taşıyabilen çok boyutlu bir estetik yapıdır. Bu denli önemli bir yapının ulusal karakter taşıması toplumun varlığı, devamlılığı ve gelişmesi için vazgeçilemez bir durumdur (Özdek, 2012: 14).

Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, müziksel davranışları bütünüyle ya da kısmen değiştirme ve bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak geliştirme süreci şeklinde tanımlanan müzik eğitiminin yönelik olduğu amaç bakımından genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) müzik eğitimi şeklinde üç ana türü bulunmaktadır. Bireysel, grupla ya da her iki biçimin karışımı müzik eğitimini belirleyen koşullar arasında sayılabilir. Genel müzik eğitiminin daha çok grupla, mesleki müzik eğitiminin ise bireysel yapıldığı bilinmektedir (Uçan, 1997: 8; Uçan, 2001a: 116).

Genel müzik eğitimi, ayrım gözetmeksizin her düzeyde ve her yaşta herkese sağlıklı ve dengeli bir yaşamın gereği olan asgari/ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlamaktadır. Zorunlu olmak durumundadır. Çünkü müzik asgari/ortak genel kültürün en temel ögelerinden birisidir. Ancak ülkemizde

ilköğretim öncesi ve ilköğretim düzeyinde zorunlu olduğu halde ortaöğretim ve yükseköğretim düzeylerinde henüz zorunlu hâle getirilmemiş/getirilememiştir (Uçan, 1997: 31).

Özengen müzik eğitimi, müziğe amatörce ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılımın, zevk ve doyumun sağlanması ve bunun sürdürülüp geliştirilmesi için gerekli müziksel davranışlar kazandırılması amacını taşımaktadır. İlgi ve yatkınlığıyla birlikte gerekli şart ve olanaklara sahip bireylerin isteği doğrultusunda gerçekleşen ve zorunlu olmayan özengen müzik eğitimi; okullarda müzik kolu çalışmaları, seçmeli koro ve orkestra çalışmaları, seçmeli müzik kursları, isteğe bağlı müzik etkinlikleri ve yarışmalar yoluyla gerçekleştirilmektedir. Ayrıca müzikle ilgili resmî, özel ve gönüllü kişi, kurum ve kuruluşların düzenledikleri kurs, ders, çalışma, konser, festival, yarışma ve şölenler de özengen müzik eğitiminin ağırlıklı bölümünü oluşturmaktadırlar (Uçan, 1997: 32).

Mesleki müzik eğitimi ise müziğin bütününü ya da bir bölümünü meslek olarak seçen, seçmek isteyen ya da seçebilecek belirli yetenek düzeyine sahip bireylerin mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve donanımı kazanmalarını amaçlamaktadır. Örgün eğitim kurumlarında ya da benzer ortamlarda yürütülen bu eğitimin ülkemizde nadiren çok erken yaşlarda başladığı bilinmektedir. Genellikle ortaöğretim düzeyinde belirginleşmekte ve yükseköğretimde kesin biçimini almaktadır (Uçan, 1997: 33).

Bu düşünceden hareketle konuya biraz daha odaklanırsak, hem genel müzik eğitiminin en önemli ve temel basamakları olan okul öncesi ve ilköğretim müzik eğitimini, hem önemli bir alt yapı basamağı olarak ortaöğretim düzeyindeki mesleki müzik eğitimini ve hem de ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki genel ve mesleki müzik eğitiminin devamındaki lisans düzeyindeki mesleki müzik eğitimini; içerik, süre, program, biçim ve yöntem bakımından incelemenin farklı ülkeler arası karşılaştırma yapabilmek açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Müzik eğitiminin içeriği, sistemi ve varsa modelleri üzerine sayısız araştırma bulunmakla birlikte araştırmamızla ilgili kayda değer olanları “kuramsal temeller ve

ilgili literatür" bölümü içerisinde özetle aktarılacaktır. Burada kısaca problem tespitine ve durumu açıklamaya yardımcı olacak bazı görüşlere yer verilerek "ulusal müzik eğitimi modeli" kavramı konusunda bir fikir geliştirilmeye çalışılacaktır. Konu daha çok müzik eğitiminin türleri, basamakları ve müfredatları çerçevesinde ele alınmıştır.

Açıklamalar ve tanımlamalara göre bir ülkeye ait ulusal müzik eğitimi modelinde genel müzik eğitimini ve mesleki müzik eğitimini temel yapı taşları olarak kabul etmek mantıklı görünmektedir. Çünkü ülke genelindeki tüm bireylere yönelik olan genel müzik eğitimi, taşıyacağı ulusal özelliklerle ulus olma bilincini olumlu yönde besleyecek çok önemli bir yapı olmaktadır. Aynı önem ve dikkati bu eğitimi yürütecek eğitimcilerin yetiştirilmesinde de göstermek gerekmektedir. Mesleki müzik eğitimi yoluyla yetiştirilen müzik insanlarının bir kısmı genel müzik eğitimini yürütecek eğitimcilerini bir kısmı da kamuoyu önündeki performans sanatçılarını oluşturmaktadırlar. Diğer taraftan müzik öğretmeni yetiştiren kurumlara alt yapı oluşturan ve ortaöğretim düzeyinde mesleki müzik eğitimi yapılan kurumlar da önem kazanan diğer bir dinamik olmaktadırlar.

Okul, sistemli bir eğitim/öğretim ortamı olarak resmî kanun, yönetmelik, yönerge ve talimatlara tabi bir yapı olduğundan devletin eğitime yönelik resmî anlayış ve amaçlarının görünümü içerisinde müzik eğitimiyle ilgili durum ve tespitler de önem kazanmaktadır.

Dünya üzerinde farklı ülkeler arasında müzik eğitim sistemlerinin karşılaştırılması ile hem gelişen hem de evrenselleşen yeni ve çeşitli müzik eğitim metotlarının oluşturulması ve paylaşılması amaçlanmaktadır. Farklı kültürlere ait müzik geleneklerinin dünyanın başka yerlerinde ele alınması International Society for Music Education (ISME) ya da the European Association for Music in Schools (EAS) gibi uluslararası müzik eğitimi araştırmaları yapan ve paylaşan kuruluşların çok kültürlü müzik eğitimi ve müzik eğitimi standartları konusundaki çalışmalarının sonucu olarak yaygınlaşmaktadır. Böylece akademisyenler, öğretmenler ve farklı müzik eğitim geleneklerinden gelen öğrencilerin fikir alışverişleriyle müziğin nasıl

daha iyi öğretileceği ve öğrenileceği üzerine yeni düşünceler üretilmektedir (Kertz-Welzel, 2008: 439).

Müziğin bir ulusa ait kültürel genetik kodları taşıyan önemli bir katman olduğunu; eğitimle kültür arasında koparılamaz bir ilişki olduğunu; ulusal kültüre ait kodların halk müziği içerisinde yaşadığını; halk müziğinin müzik eğitimi için önemli ve faydalı bir materyal oluşturduğunu; müzik eğitimi modelinin temel olarak genel müzik eğitimi ve bu eğitimi yürütecek müzik eğitimcisine bağımlı olduğunu; karşılaştırmalı müzik eğitimi araştırmalarının gerçekçi tespitler ve önerilecek yeni modeller açısından oldukça önemli olduğunu ve Kazakistan'la Türk kültür tarihindeki ortaklık ve paydalar düşünüldüğünde araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki şekilde ortaya çıkmaktadır.

1.1. Problem Cümlesi

Bütün bu noktalardan hareketle araştırmanın problem cümlesi şu şekilde oluşmaktadır:

"Türkiye ile Kazakistan'ın ilkokul ve ortaokul genel müzik eğitimleri çeşitli boyutlarıyla karşılaştırıldığında ortaya çıkan sonuçlar nelerdir?"

1.1.2. Alt Problemler

1. Türkiye ve Kazakistan'da ilkokullarda genel müzik eğitimi sınıf, haftalık ders saati, müfredat ve ders kitaplarındaki konu ve ezgi türleri açılarından karşılaştırıldığında nasıldır?

2. Türkiye ve Kazakistan'da ortaokullarda genel müzik eğitimi sınıf, haftalık ders saati, müfredat ve ders kitaplarındaki konu ve ezgi türleri açılarından karşılaştırıldığında nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amaçları

Araştırmanın amacı; Kazakistan'da ilköğretim basamaklarında genel müzik eğitiminin nasıl ve ne şekilde yapıldığını, bu basamak ve programların müfredat içeriklerini, ilköğretim müzik ders kitaplarındaki içeriklerin ne şekilde oluştuğunu

ortaya koymak ve bu yolla da farklı ulusal müzik eğitimi modellerinin kazanımlarını tartışmak şeklinde sıralanabilir.

-Türkiye ve Kazakistan'da ulusal müzik eğitimi anlayışının tarihî süreçleriyle ilgili bilgi vermek,

-Türkiye ve Kazakistan'ın geleneksel müzik yapılarındaki ilişkileri, ortaklıkları ve benzerlikleri ortaya koymak,

-Türkiye ve Kazakistan'da ilköğretim programlarının kaç yıllık bir sürece yayıldığını ve bu süreç içerisinde müzik dersine ne ölçüde yer verildiğini tespit etmek,

-Her iki ülkenin ilköğretim müzik ders kitaplarındaki içerikleri karşılaştırmalı olarak ortaya koymak şeklinde sıralanabilir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırma; daha önce bu iki ülke arasında ulusal müzik eğitimi modellerini kapsayan ve karşılaştıran bir çalışmanın yapılmamış olması,

Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların çeşitli akademik platformlarda paylaşılması ile Türkiye ve Kazakistan müzik eğitimi modellerine bilimsel yeni bakış açıları kazandıracak olması,

Aralarında güçlü ve kopmaz bağlar bulunan iki ülkenin ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarının karşılaştırılması ile gelecek kuşaklara "ulusal kimlik" aktarımında izlenilen yollar ve oluşan sonuçları ortaya çıkaracak olması açılarından önemlidir.

1.4. Sayıltılar

Araştırma sırasında ulaşılan yazılı kaynakların bilimsel gerçeklikleri yansıttığı, müzik ders kitaplarının içeriğinin müzik dersini doğrudan biçimlendirdiği, görüşmecilerin sorulara gerçekçi ve samimi cevaplar verdiği araştırmanın temel sayıltılarıdır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma; genel müzik eğitiminin temelini oluşturan 2018-2019 eğitim/öğretim yılında Kazakistan'da 6 yıllık ilköğretim(4 yıl ilkokul-2 yıl ortaokul) programlarında okutulan ve resmî onaylı müzik dersi kitapları, 2018-2019 eğitim/öğretim yılı program ve müfredatları ile konuyla doğrudan ya da dolaylı ilgili basılı, yazılı ve elektronik olarak bilimsel nitelik taşıyan kaynaklardan elde edilen verilerle sınırlıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Müzik Eğitiminde Ulusal Akımlar ve Modeller

Özellikle milliyetçilik akımlarıyla ortaya çıkan ulusa ait değerlerin sahiplenilmesi, korunması, yaşatılması, geliştirilmesi ve aktarılması fikri; bilim, sanat ve edebiyat dünyasında çok belirgin bir hâle bürünmüştür. Ülkeler uluslarına ait geleneksel değerleri bilim, sanat ve edebiyat alanlarında kullanmışlar, bunu başarabilenler belirli ekoller yaratabilmişlerdir. Bu durumun ülkelerin sosyo-ekonomik gücüyle de paralel olduğu gözden kaçırılmaması gereken bir gerçektir. Fakat gerçek sanat değerini maddi temellerden almadığından bulduğu her fırsatı ve alanı yaşayabilmek için değerlendirmiştir (Özdek, 2012: 37).

Avrupa'da XIX. yy. başlarına kadar müzik alanında sözü geçen üç ülke; İtalya, Almanya ve Fransa olmuştur. Bu üç ülke dışında doğmuş yetenekli bir müzik adamı hemen bu üç ülkeden birinin yolunu tutmuş ve gittiği ülkenin müzik ve sanat anlayışını benimseyerek yetişmiştir. Ancak Fransız Devrimi ile birlikte gerçekleşen ulusçuluk akımları çerçevesinde Avrupa ülkeleri kendi ulusal kimliklerini yansıtacak müzik anlayışları ve ürünleri gerçekleştirmeye başlamışlardır. Besteciler bu çerçevede başlattıkları çalışmalarında öykünmelerden uzak yeni bir müzik dili arayışına girmişlerdir. İşte bu yeni dil ve yeni akım; duyguları sarsan, kimlikleri yansıtan, bitmek tükenmek bilmeyen bir kaynak bulmuştur: Folklor. Böylece içinde toplumların duygularının çalkalandığı, büyük bir coşku gücüyle yüklü halk ezgileri ve dansları toplanarak sanat yapıtlarında işlenmeye başlanmıştır (Yıldız, 2001: 21).

Avrupa merkezli başlayan ulusal müzik eğitimi modeli oluşturma anlayışları tüm dünyaya hızla yayılmış olmakla birlikte halk müziğinden daha önce de yararlanıldığını belirtmekte fayda vardır. Ancak milliyetçilik akımı ile müzik eğitimi modellerinde halk müziğinin belirleyiciliği çok artmıştır. Avrupa'da birçok ülkenin okul müzik kitaplarını ve müzik öğrenim yöntemlerini kendi halk müziklerinden yararlanarak ya da doğrudan halk müziği üzerine kurmaya çalışmaları ve özellikle de 1953 yılında Brüksel'de düzenlenen "*Çocukların ve Yetişkinlerin Eğitiminde Müziğin Rolü ve Yeri*" konulu uluslararası konferansta alınan kararlardan birisinin "*İlkokullarda gerçek eğitsel değerde otantik müzik folkloruna yer verilmelidir.*"

şeklinde olması *ulusal müzik eğitimi modeli* anlayışının belirginleşmesinin önemli göstergeleridir (Büyükyıldız, 2009: 71; Ayan, 2011: 58).

Güçlü Avrupa ülkelerinin yanında özellikle Macar müzik eğitimi ekolünü ayrıca belirtmekte fayda vardır. Çünkü Macar müzik okulu öne çıkan besteci ve müzik eğitimcileriyle sadece Avrupa'da değil tüm dünyada tanınmış ve değer verilmiş bir ekoldür. Bartok ve Kodaly'nin hem halk müziği alanındaki hem de müzik eğitimi ve bestecilik alanındaki çalışmaları çok takdir kazanmıştır. Almanya ve Avusturya etkisindeki Macar müzik eğitimi anlayışını kendi kökleri üzerinde yükseltmeyi başarılı bir şekilde gerçekleştirmişlerdir (Özdek, 2012: 40).

Dâhi olarak nitelendirdiği Bartok'u modern folkloristik alanın en önemli ustası sayan Eisler'e (2006:58) göre Bartok, Romen, Slovak ve Macar halk şarkılarını ve danslarını araştırmasaydı da müzik tarihinin en önemli ustalarından birisi sayılmalıydı. Çünkü Bartok halk şarkılarından yaptığı uyarlamalar ile müziksel gerçekçilik için örnek olmuştur. Soyut modernizme dayanmayan anlayışı onu Macar halkı için vazgeçilmez yapmıştır. Arkadaşı Kodaly ile köy köy dolaşarak en ince ayrıntılarıyla halk sanatını tespite ve anlamaya çalışmıştır.

Görülüyor ki Bartok müzik eğitimi anlayışı ve bestecilik konusunda özgün ulusal karakterin oluşması için sadece halk müziği ezgilerinden yararlanmayı değil, halk müziğini anlamayı, araştırmayı ve özümsemeyi de müzik anlayışının merkezinde düşünmektedir. Böylece kendi halk müziğini araştıran, tanıyan ve özümseyen müzik insanları halk müziği özelliklerini içerisinde bulabileceğimiz çok özgün ulusal karakterli besteler ve bu bestelerin kullanıldığı müzik eğitimi anlayışları geliştirebileceklerdir. Bunları yaparken de sadece kendi ülkesinin müziklerini değil diğer ülkelerin müzik anlayışlarını, evrensel normları ve gelişmeleri de akademik, teknik, estetik ve pedagojik bir gözle takip etmek gerekmektedir (Özdek, 2012: 41).

Yukarıda bazılarından örnekler verilen Almanya, ABD, İngiltere, Fransa, İtalya, Çin gibi süper güç şeklinde ifade edilen ülkelerin kendi kültürel değerleri üzerinde yükselen bir eğitim anlayışını benimsedikleri ve ulusal müzik eğitimi modelleriyle ilgili çalışmalarını da bu şekilde yapılandırdıkları görülmektedir.

Birçok yerli ve yabancı araştırmacının belirttiği üzere ulusal müzik eğitimi modeli; özünde geleneksel halk müziğini hareket noktası almakla birlikte başka kültürlere de bünyesinde yer veren, yapılanma ve biçimlenmede ise erken yaş mesleki müzik eğitimiyle başlayıp genel ve mesleki müzik eğitiminin ilköğretim, ortaöğretim, lisans ve lisansüstü basamaklarını; çağın gereklerini kullanan, nitelikli ve yeniliğe açık müzik eğitimcisi ve programlarla yürütmeyi öngören bir sistemi işaret etmektedir.

2.2. Kazak Müzik Kültürü

Kazak halk müziği ilk başta göçebe hayatın ihtiyacına göre doğdu, sonra dini ve günlük örf ve adetlerle sosyal değer kazandı. Kazak halkının oluşması sırasında ortaya çıkan destanlar geleneklerle bağlantılı olduğu için Kazak milli şair ve bestekârlar, halk müziğini zenginleştirerek, kıl kobız ve dombıra gibi milli çalgılarında eşliğinde seslendirdiler. Halk müziği eserleri, kahramanlık ve lirik özellik içermektedir. Örneğin Kobılandı, Alpamıs, Er-Targın, Kambar v.b. destanlar, Kazak halkının gelenek, görenekleri ile sosyal hayatının tüm özelliklerini ve gerçekliklerini içermekle birlikte Kazak halk müziğinin temelini oluşturmaktadır.

Kazak halk müziği XX. yy. kadar ağızdan ağıza, ezbere dayalı bir şekilde usta-çırak usulüne göre nesilden nesle aktarıla gelmiştir. Kazak halkının milli çalgı müzik geleneğinin ilk örneği *küy* yani sözsüz eser olarak bilinmektedir. İşte bu küy geleneğinin başında kopuzun (kıl kobız) babası ve küy atası olarak bütün Türk dünyasında ün salmış Korkıt veya Korkut Ata daha başka bir ismi ile de Dede Korkut gelmektedir. Dede Korkut kopuzla seslendirdiği eserlerinin çoğu, doğa ve tabiat olayları başta olmak üzere, ömür, ölüm ve insanoğlunun hayat felsefesini iki tel ile ortaya koymaktadır. O ustaca icra ettiği eserleri ile sadece Kazak milletinin değil tüm Türk dünyasının gönlünü kazanmakla, bizlere Korkıt, Jelmaya, Targıl Tana, Elimay gibi büyük anlam içeren küyleri miras olarak bırakmıştır ki bu eserler Kazak halk müziğinin oluşmasında özel yeri bulunmaktadır (Rayımbergenov, 1990: 10; Süyünşaliev, 1969, 88).

Kazak müziğinin temelinde kıl kobız ile birlikte dombıranın da önemi büyüktür. Dombıranın ortaya çıkış tarihi çok eskilere dayanmaktadır ve onun ilk defa

kullanıldığına ilişkin haberler arkeolojik kazılarla desteklenmektedir. Buna göre dombıra iki bin sene öncesinden Horezm şehri ve bugünkü Kazakistan topraklarının çevresinde yaşayan milletler tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Dombıranın eşliğinde seslendirilen müzik eserleri erken dönemde hayvan ve kuşların seslerine yakın özellikte daha sonra da dini içerikli müzik halinde devam ettirilmiştir. XIX. yy. sonra ise Kazakların halk müziği; enstrümantal, âşıklık ve ozanlık geleneğine göre milli özellikleri esas alınarak profesyonel anlamda gelişme sağladı. Bundan böyle Kazakistanın büyük topraklarında profesyonel bestecilik ve çalgıcılık usulleri öğreten ortamlar oluşturuldu ve her bölge kendine mahsus özelliğini korumaya ve geliştirmeye çalıştı. Örneğin Batı Kazakistan bölgesinde dombıra ile irticalen eser çalma geleneği gelişmişken, Orta Kazakistan bölgesinde enstrüman eşliğinde şarkı seslendirme gelişmiştir. Güney ve Güney Batı Kazakistan bölgelerinde ise ozanlık ve destan söyleme geleneği üst düzeyde gerçekleştirilmiştir. Yedi Su ve çevresine yakın bölgelerde de atışma ve âşıklık geleneği gelişmiş ve bu konuda çok önemli eserler ortaya konulmuştur (Rayımbergenov, 1990: 18; Magauin, 1968; 12).

Kazak halk müziğinin altın çağı olarak bilinen XIX. yy ikinci yarısından sonra bestecilik, çalgıcılık, âşıklık ve ozanlık gelenekleri daha da çeşitlendirilerek şiirsel improvizasyon, oratoryal sanat, hassas vokal tekniği, tiyatro ve sirk sanatının unsurları eklenmeye başladığı görülmektedir. XX. yy. Kazak halkının müzik kültürü yeni melodik tarzla zenginleşmeye başladı. Kısa bir zamanda Batı klasik müzik kültürü ile harmanlanmıştır. Bunun sayesinde halk müziği, opera, senfoni, bale, enstrümantal konçerto, kantata, arya, müzik topluluğu, orkestra ve koro performansı ile ilişkilendirilerek geliştirildi. Kazakistan'da nota dökümü gelişmeye başladığı bu dönemde bestecilik de gelişmeye başladı. Bu dönemlerde Kazak halk müziği Batı Avrupa müzik kültürü ile sentezleştirilerek, opera ve bale sanat dalı Kazak folklor müziği özelliğine göre yerel besteciler tarafından yazıldı. 1960-1970'li yıllarda Avrupa’nın enstrümantal müziğinin en zor tarzı sayılan senfoni müziği Kazak halk müziği ile eşleştirilerek, küy senfoni tarzı ortaya çıktı. Bunun sayesinde senfoni küylerini seslendirilen birçok orkestralar oluşturuldu. Senfoni orkestralarının yanında ise halk müziğine daha çok önem veren ve halk müziğinin unutulmamasını amaçlayan folklorik-etnik orkestralar da küyleri kahramanlık hikâyeler, yarış

atlarının anlatımı, bozkırların görüntüsü, halk bayramları gibi milli özellik taşıyan eserler seslendirmeye başladılar (Aydar, 2017).

Zamanla orkestrada yer alacak ve halk müziğinin en iyi örneği olan küy eserlerini canlandıracak eleman ihtiyacı duyulmaya başlamıştır. Bu gereksinim sayesinde müzik eğitimine önem verilmiştir, okul öncesinden lisansüstü düzeye kadar müzik eğitimi veren okullar açılmaya başlamıştır. 1940'lı yıllardan itibaren başlayan müzik eğitimi ve öğretimi girişimleri Almata Devlet Konservatuarı, Çaykovskiy müzik koleji, K. Bayseyitov adındaki ve A. Jubanov adındaki yetenekli çocuklara özel 1-12 sınıf arası eğitim veren müzik okulları gibi eğitim-öğretim kurumları açılmıştır (Aydar, 2017).

Esasında Kazak halk müziği, geçmiş ile geleceği birleştirerek, geleneksel ve modern özelliği de sentezleştirerek bugünkü halini almış durumdadır. Bilindiği üzere bugünlerde Kazakistan'da müzik eğitimi genel, özengen ve mesleki olmak üzere üç yönde öğretilmektedir. Buna göre genel müzik eğitimi ilköğretim öncesi yani *bala bakşa* ya da *yasli* olarak bilinen süreçten başlayarak lisans dönemine kadar devam etmektedir. Özengen müzik eğitimi ise ücretli devlet okulları olan Müzik Okullarında birinci sınıftan on birinci sınafa kadar 4 ila 7 yıllık programlarla hizmet vermektedir. Mesleki müzik eğitimi ise ilköğretim basamağından başlayarak lisansüstü boyutlara kadar devam etmektedir.

2.3. Türkiye ve Kazakistan’ın Ortak Kültür Geçmişi

Türkiye, Kazakistanın bağımsızlığını tanıyan ilk ülkedir. Türkiye ile Kazakistan arasındaki ortak tarihi, kültürel ve manevi bağlar ilişkilerimizin süratle geliştirilmesine temel teşkil etmiştir.(mfa.gov.tr)

Kazakistan-Türkiye arasında uzun bir tarihsel geçmişe, derin kültürel bağlara ve halklarımız arasındaki güçlü sempatiye dayalı sağlam bir siyasi, diplomatik ve ekonomik ilişkiler ağına sahiptir. Ruhani bir önder olan Hoca Ahmet Yesevi iki ülke halklarının saygı duyduğu ortak bir şahsiyettir ve onun öğretileri de Kazak ve Türk dünyasının ortak manevi değerlerini temsil etmektedirler. Yüzyıllar boyunca

Anadolu coğrafyasında yetişen Yunus Emre, Mevlana Celaleddini Rumi, Hacı Bektaşi veli ve Hacı Bayramı veli gibi diğer manevi önderlerimiz de Yesevi'nin mirasçıları olarak görülmektedir. (atam.gov.tr)

Avrupa ve Asya kıtalarında değişik ve çoğunlukla komşu bölgelerde yaşayan, Türkçe konuşan, düşünen Türk kökenli büyük bir nüfus yaşamaktadır. Türk Dünyası olarak isimlendirilen bu topluluk benzer, ortak ve paralel kültür özellikleri göstermektedir. Türk dünyası denilince Türkiye'nin yanı sıra bağımsızlığını yakın zamanda kazanmış Türkî Cumhuriyetler ve farklı ülke topraklarında yaşayan topluluklar akla gelmektedir. Tarih içinde Türklerin Orta Asya'dan başlayan göçleriyle birlikte değişik yönlerde çeşitli kültür, sanat ve müzik eksenleri oluşmuştur. (Uçan, 2000: 67).

Gelişen zaman içinde bu eksen Türkistan-Türkiye ekseni biçimini almış ve müzikal açıdan da önemli bir eksen olarak var olmuştur. Bu eksende doğu (Türkistan) ile batı (Türkiye) arasında gelişen müzik ilişkilerinin yapısı ve etkinliği, bazı dönemlerde uzaklaşmalar ve kopmalar yaşadıysa da genel olarak bin yıldır devam etmektedir (Uçan, 2000: 89).

Türkiye ile Türkistan arasındaki bu bin yıllık müzik ilişkilerinin ortak birçok yapıya sahip olduğu bilinmektedir. İki müzik kültürünün tarihsel geçmişi de Altay müzik kültürüne dayalı olduğundan ana kaynak/köken bakımından aynıdırlar. Ayrıca bu iki müzik kültürü müziksel yapılanmalar, ses sistemleri ve kuramları, müziksel türleşme, meslekleşme ve kurumsallaşma bakımından ortak ve çok benzer temellere dayanırlar. Köken ve süreç benzerliklerinin bir sonucu olarak Türkiye ve Türkistan çalgıları da aynı ve birbirine çok benzeyen yapıdadırlar (Uçan, 2000: 90-96).

2.4. Türkiye'de Müzik Eğitiminin Sistemleşme Süreci

Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı karşısındaki zayıflayışını kabul eden anlayış giriştiği düzenlemeler içerisine müzik eğitimini de almış, bu doğrultuda da Batının müzik sistemi ve türleri Türk müzik eğitimine yerleştirilmeye başlanmıştır. 1826'da Mehterhane'nin kapatılması ve yerine Muzika-i Hümayun'un kurulması ile birlikte

Türk müziğinin en önemli kurumlarından birisi ortadan kaldırılmış, diğer taraftan da Batı müziği eğitimi ülkemizde resmen başlamıştır. Muzika-yı Hümayun'u bir Batı müziği konservatuarı olarak kabul edecek olursak birçok Avrupa ülkesiyle aynı zamanlarda hatta daha önce bu yapıyı oluşturduğumuz görülmektedir. 1826 yılında faaliyete geçen bu müzik kurumu daha tam olarak tanıyıp öğrenmediğimiz bir müzik türünün ve anlayışının resmî müzik politikası olarak benimsenmesinin miladı olarak kabul edilebilir (Tura, 1983: 1511; Aksoy, 1985: 1214-1216; Temiz, 2010: 327).

Musiki Muallim Mektebi yeni devlet için sadece genel müzik eğitimine yönelik öğretmen yetiştirilmesini amaçlayan bir kurum değildi. Bir anlamda, oluşturulmak istenen yeni müzik anlayışı için gerekli ürünleri verecek bir tohum niteliğindeydi. Bu tohum fidan vermeye başladığında Atatürk ve yönetim kadroları tarafından belirlenecek ve uygulamaya geçirilecek olan müzik inkılâbının karargâhı olarak kullanılacaktı. Bu okul bir yandan kurulan orkestra elemanlarının yetiştirilmesi için bir kaynak oluşturuyor diğer yandan da düşünülen konservatuarın alt yapısını oluşturuyordu. 1925-28 yılları arasında birçok müzik adamı devlet bursuyla yurt dışına gönderilmiş hatta kendi imkânlarıyla müzik eğitimi için yurt dışında bulunanların masrafları da kendilerine ödenmiştir. Yurt dışındaki öğrenimlerini tamamlayıp yurda dönen bu gençlerin edindikleri bilgi ve birikimlerden, öncelikle Musiki Muallim Mektebi'nde öğretmen olarak yararlanılmıştır. Ancak yeni devletin yönetim kadrosunun bu gençlerden en önemli beklentisi, ülkenin müzik yaşamının yeni müzik anlayışının gerekleri doğrultusunda düzenlenmesi olmuştur. Bu düzenlemede de en önemli nokta, ana hatları Gökalp tarafından çizilen, Atatürk tarafından da kabul gören yöntem doğrultusunda yeni müzik anlayışına uygun eserlerin yaratılmasıdır (Coşkun, 2008: 63).

Musiki Muallim Mektebi'nden on yıl sonra kurulan "Millî Musiki ve Temsil Akademisi"nde de üç temel amaç vardı. Bunlar; ulusal müziği işleyip, yükseltip, yaymak; sahne sanatlarının her türünde donanımlı elemanlar yetiştirmek ve müzik öğretmeni yetiştirmek şeklinde dile getirilmişti. Akademi; Musiki Muallim Mektebi, Riyaset-i Cumhur Filârmonik Orkestrası ve Temsil olmak üzere üç bölümden oluşacaktı. Ancak uygulamada öncelik Musiki Muallim Mektebi'ne verildi.

Gelişmelerin sonucunda Musiki Muallim Mektebi'nden ayrı bir Devlet Konservatuarı 1936 yılında kuruldu ve Prof. Paul Hindemith ülkemize davet edilerek bu konuda görüşlerine başvuruldu. Hindemith, konservatuarın; Serbest Musiki 55 Okulu, Öğretmen Okulu ve Tiyatro Okulu'ndan oluşmasını öngören raporlarını ilgili bakanlığa sundu ve konservatuarın yönetmeliğini hazırladı (Halıcı, 2009: 1-7).

1940 yılının Mayıs ayında çıkartılan "Devlet Konservatuarı Kanunu"na göre konservatuar müzik ve temsil olmak üzere iki bölümden oluşuyordu. Müzik bölümü; kompozisyon, orkestra idaresi, piyano, org, arp, yaylı sazlar, nefesli ve vurmalı sazlar, teganni kısımlarından; temsil bölümü ise opera, tiyatro ve bale olmak üzere üç kısımdan meydana gelmekteydi. Görüldüğü üzere Devlet Konservatuarı da tam anlamıyla Batı tarzı eğitim yapan bir kurumdu ve öğretim içeriğinde tamamen Batı sanatı esas alınıyordu. Geleneksel müziklere ve seyir sanatlarına yönelik öğretim kesinlikle yer almıyordu (Katoğlu, 2008: 455-457).

Cumhuriyetin ilk yıllarında ulusal müzik anlayışının Batı müziğine odaklı, geleneksel müzikleri eğitim kurumlarında yok sayan, halk müziği ezgilerinin derlenmesi ve çoksesli olarak yeniden işlenerek sunulması anlayışına dayalı bir yapı olduğu görülmektedir. Bu durumun aşağıda da açıklanacağı üzere, ulusal karaktere ilişkin fikir üreten ve cumhuriyetin kuruluş aşamasında birçok inkılâbı etkilediği düşünülen Ziya Gökalp ile doğrudan ilgili olduğu açıktır (Özdek, 2012: 14).

"1975'ten itibaren geleneksel musikilerimizin de kurumsallaşmaya başladığına tanık oluyoruz. O zamana değin oluşturulmuş müzik kurumları ile politikalarından kendilerinin dışlandığını düşünen bu kesimler, biraz da bu anlayışa bir tepki olarak ve yeterince hazırlanmadan kurumsallaşmaya başladılar… Bu hızlı kurumsallaşmanın görünen amacı ise belliydi. Unutulmaya ve yozlaşmaya başlayan geleneksel sanat ve halk müziklerimizin eğitimini vermek, ayrıca kültürümüzün ayrılmaz bir parçası olan geleneksel müziklerimizi korumak ve yaşatmaktı… Ne var ki, tepkiyle ve aceleyle açılmış olan bu kurumlar, öngörülen amaçlara ulaşmaktan çok uzak kaldıkları gibi, müzik yaşamımıza etkileri de fazla olmadı. Müzik devrimi adına, eğitim veren müzik kurumlarında geleneksel müziklerimize yer vermemek, hatta geleneksel sanat müziğimizin bize ait olmadığı önyargısına kapılmak ne kadar

hatalı sonuçlara sebep olmuşsa, "Türk Müziği" adı altında apar topar açılmış olan konservatuar, koro vb. kurumların yapılanması da aynı şekilde yetersiz ve yanlış olmuştur." (Özdek, 2012: 14).

1975 yılında İstanbul'da Türk Müziği Devlet Konservatuarı kurulması, 1976 yılında faaliyete geçmesi, 1983'de üniversiter yapıya bağlanması ve Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'nun kurulması gibi hamlelerle Türk müziği kaderine terk edilmiş olmaktan kurtulmuş ve bu konudaki değerlendirme hatalarından geç de olsa dönülmüştür. Tüm bu süreç ulusal kültürün soylu ve güçlü değeri olan Türk müziğinin üretimsiz, denetimsiz ve disiplinsiz kalmasına yol açmış, bu durum çağdaş Türk müziğine ulaşmak için el ve gönül birliği içinde çalışmaları gereken Türk ve Batı müziği kesimleri arasında anlamsız, yararsız ve tutarsız zıtlaşmaları ortaya çıkarmış, Türk müzik kültüründe seviye kaybı ve yozlaşma tehlikesi oluşmuştur (Berker, 1985: 32-33; Demirsu, 1993: 2; Paçacı, 1999: 107)

Başka bir deyişle cumhuriyetin ilanıyla başlayan süreçte geleneksel müziklerin resmî eğitim-öğretim kurumlarında kendine yer bulabilmesi için geçen 53 yıl, geleneksel müziklerimizin müzik eğitimi-öğretimi ile ilgili yeni gelişmeleri kullanabilmesi adına oldukça önemli bir kayıp olmuştur (Yahya Kaçar, 2009: 81).

Halk müziği her ne kadar eğitim kurumlarında kendine yer bulamasa da yeni ulusal müzik eğitimi anlayışına temel oluşturacak çoksesli bestelerin esin kaynağı olarak düşünüldüğünden, bu düşünce doğrultusunda halk ezgilerinin derlemesine yönelik kişisel ve kurumsal derleme çalışmaları yapılmıştır. Daha çok resmî kurum ve kuruluşlara ait derleme birimleri ve heyetleri tarafından yürütülen derleme faaliyetleri göze çarpmaktadır. Halk müziği derlemelerinde ilginç bir şekilde Batı müziği temelli eğitim veren konservatuarların öncü olduğunu, derlenen ezgilerin birçok yanlışlık ve eksikliğe rağmen arşivlerde elden geldiğince korunmaya çalışıldığını ve halkevlerinin de bu süreçte önemli roller aldığını görüyoruz (Özdek, 2012: 14).

Genel müzik eğitimini etkileyen dört önemli faktör olduğunu söyleyen Sun'a (2001: 89-95) göre bunlar: Öğrenci, öğretmen, öğretim araçları ve müfredat

programıdır. Öğrenci faktörü düşünüldüğünde yerel ve bölgesel etki ve birikimleri dikkate alınmayan öğrencilere Batıdan aktarılmış ve öykünme şarkılarla dolu bir müzik eğitiminin yapılması bugünkü yoz müzik kültürünün sebepleri arasında düşünülebilir. Müzik öğretmenleri ise sayısal yetersizliklerinin yanında nitelik açısından da tatmin edici düzeylerde değillerdir. Öğretim araçlarının temeli olan kitap ve kaynak sıkıntısı genel müzik eğitiminde olduğu kadar mesleki müzik eğitiminde de önemli bir sorundur. Ulusal bir şarkı dağarcığı bulunmadığı gibi okullarda herkesin bildiği on şarkı tespit etmek bile oldukça zordur. Öğretim aracı olan çalgıların üretiminde de ulusal anlamda bir gelişme ne klasik Batı müziği çalgılarında ne de geleneksel çalgılarımızda henüz gerçekleştirilememiştir. Diğer taraftan ülkemizin coğrafya ve iklim koşuları, sosyo-ekonomik ve kültürel koşulları, ülke ve dünya gerçekleri göz önüne alınmadan hazırlanmaya çalışılan müfredatların aktarmacı ve öykünmeci yapısı, yaratıcı ve tüm ülkede benimsenecek bir müzik eğitimi anlayışının olgunlaşmasını olumsuz yönde etkilemiştir.

Günümüzde Türkiye'de müzik eğitimi "örgün (okul içi)" ve "yaygın (okul dışı)" olmak üzere iki boyutta yapılmakta örgün müzik eğitimi de genel müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olarak iki ana başlık altında planlanıp uygulanmaktadır. Özengen müzik eğitimi ise hem örgün boyuttaki genel ve mesleki müzik eğitimiyle hem de yaygın müzik eğitimindeki orkestralar, topluluklar, dernekler, kurslar ve dershaneler, festivaller, şenlikler, konser ve dinletiler ile birçok açıdan iç içe geçmiş bir görüntü sergilemektedir (Uçan, 1997: 41).

Türkiye'de genel müzik eğitimini ilköğretim öncesi dönem, ilköğretim dönemi, ortaöğretim dönemi ve yükseköğretim dönemi olarak dört kademede düşünmek yanlış olmaz. 1948 yılına kadar sadece şehir merkezi ilkokullarının programlarında yer alan müzik dersi sonrasında ülke genelindeki her ilkokulda kendine yer bulmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ortaokul programında zorunlu olan müzik dersine 1974 yılından itibaren Seçmeli Koro, Çalgı ve Çalgı Toplulukları adıyla seçmeli dersler de eklenmiştir. Liselerde ise müzik dersi programa 1952 yılında girmiş ve süreç içerisinde zorunlu seçmeli ve seçmeli koşullarında devam etmiştir. 1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı YÖK yasasının 50. ve 67.

maddelerine göre 1983-84 öğretim yılı başından itibaren 9 Haziran 1991'deki yasa değişikliğine kadar yükseköğretim kurumlarında dört yıl boyunca Beden Eğitimi ya da Güzel Sanatlar derslerinden biri zorunlu ders olarak okutulmaya başlanmış ve böylece binlerce üniversiteli genç, lisans düzeyinde genel müzik eğitimi alma fırsatını bulmuştur. 1991'deki yasa değişikliği ile bu dersler zorunlu olmaktan çıkarılmış ve eğitim süresi de iki yarıyıla indirilmiştir (Uçan, 1997: 51; Emnalar, 1983: 72). Günümüzde birçok üniversitede bu derslerin programlarda yer almadığı bilinmektedir.

2.5. Kazakistan'da Müzik Eğitiminin Sistemleşme Süreci

Modern eğitim sistemi çok sayıda olan ders materyallerini, öğrencinin rahatlıkla, fiziksel ve zihinsel yük olmadan eğlenerek öğrenebileceği bir müzik eğitim sistemini önermektedir. Okul bu tür fırsatları sağlayan bir öğretim ortamıdır. Müzik pedagojisi alanında tanınan araştırmacı L.A.Barenboim, "Günümüzün modern müzik pedagojisinin en önemli eğilimi, genel pedagojiyle birlikte, insan kişiliğinin uyumlu gelişimini sağlamaktır" demektedir. Öğrenci böyle bir gelişimi müzik okuryazarlığı öğrendiğinde kazanabilir (Suhodolskaya, O.A).

D. B. Kabalevsky ve B.S.Raçinoy kendileri kurduğu müzik sisteminde okuryazarlığa çok önem vermiştir. Genel müzik eğitimi veren kurumlarda işitme, performans becerisi ve müzik bilgisi müzik okuryazarlığı kavramları birleşmiş durumdadır. "Müzik okuryazarlığı" kavramına giren tüm anlayışlar öğretmen bilgi seviyesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, müzik okuryazarlığı müzik eğitiminin temelini oluşturduğu için öğremenlerin ciddi pedagojik sorumlulukları bulunmaktadır. D.B. Kabalevsky: "Müzik okuryazarlığına, nota deşifre etme bilgisine bağlı olmayan müzik kültürü denilse bile, nota bilgisini gerektirir" şeklinde görüş bildirmiştir. Bu nedenle müzik okuryazarlığının bilgisi genel müzik eğitiminin önemli bir parçası olduğu sonucuna varılabilir (Suhodolskaya, O.A).

Kazakistan geçmişte uzun yıllar boyunca Rusya'nın dış politikalarına bağlı bir ülke konumundaydı. Bu sebeple de Kazakistan topraklarındaki okul sisteminin temelleri Ruslar tarafından oluşturulmuştu. Bu okullarda müzik dersleri de vardı ve bu derslerle ilgili ders kitapları da kullanılıyordu. İlk zamanlarda müzik eğitimi, millî

geleneklere ve halkın göçebe yaşamının koşullarına dayanıyordu. Akşamları çadır içinde aileler toplanırdı, dombra çalarak, şarkı söyleyerek dersler yürütülüyordu. Tarihî, ahlakî ve manevi şarkılarla birlikte "küy"ler(dombra ile çalınan enstrümantal müzikler) çalınması bu müzik eğitiminin en temel özelliğiydi(Suhodolskaya, O.A).

19. yüzyılın ikinci yarısında ve 20. yüzyılın başlarında, Kazakistan'da müzik eğitim iki yönde gelişmişti. Birincisi dinî eğitimle iç içeydi. Dinî eğitim; mektep ve medreselerde verliyordu. Bu tür okullarda devlet iktidarında olan zenginlerin çocukları okumaktaydı. Bu dönemde medreselerde ilk eğitim deneyimi olarak tek sesli dini müzik koroları kurulmuştu. Örneğin, ünlü Kazak yazar B. Mailin'in okuduğu medresede öğrencilerden oluşan tek sesli koro bir vardı. Koronun müzik şefi V. Klimeni idi. Medrese müfredatında "müziğe giriş teorisi" dersi de görülmekteydi. İlkokullara "mektep" adı veriliyordu Bu okulların öğretim sisteminde müzik dersinde öğrencinin yaşına göre şarkı söylemesi zorunluydu. Bu tür okullarda derslere her zaman dua ile başlanırdı. Molla adı verilen öğretmen ses kullanma tekniklerini sınıfta şarkı söyleyerek heceler ve kelimelerle öğretiyordu. Bu öğretim yöntemi, hafızanın ve işitme yetisinin gelişimine katkıda bulunmaktaydı (Jubanov, 1960).

Müzik eğitiminin diğer bir boyutu da 1841'de, Han Dzhangir'in emriyle, Bokey Bölgesi'nda açılan okullarda verilmekteydi. Rus-Kazak okullarında zorunlu müzik dersi Ibray Altınsarin tarafından verilmeye başlanmıştı. Altınsarin müzik eğitimi sitemini geliştirerek öğretim sürecinde müzik aletlerini kullanma girişiminde bulundu. İlk olarak şarkı sözlerini yayınladı, müzikli bilmeceler yaptı ve çeşitli etkinlikler düzenledi. Bu okullarda, müzik eğitimi bilimsel metotlara dayalı değildi. Müzik eğitim sistemini gelişmesinde Altınsarin'in etkisiyle müfredatın içeriği genişletildi (Jubanov, 1960).

Rus sosyalist anlayışı etkisindeki Kazak toplumunda öğrencilerin genel müzik eğitimi alması sağlandı. Halk bestecilerinin eserleri hakkında bilgi edinme fırsatı oluşturuldu. Okullarda koro topluluğu kurulması gelenek haline geldi. Koro toplulukları Ibray Altınsarin tarafından gerçekleşti. Müzik eğitimi ve koro

topluluklarının gelişmesi için okullara piyano ve diğer müzik çalgıları temin edildi (Suhodolskaya, O.A).

20 yy. başında genel müzik eğitimi zorunlu disiplin olarak tüm okullarda uygulanmaktaydı. Öğretmen kadrosundaki ve müzik okullarındaki yetersizlik sebebiyle müzik eğitiminde büyük eksiklikler bulunmaktaydı. 1917'den sonraki yıllarda eğitim sisteminde önemli değişiklikler meydana geldi (A. Rayımbergenov ile kişisel iletişim, 4 Eylül 2018).

Nitelikli öğretmenler hazırlayan eğitim olmaması ülkede ciddi bir problemdi. Eylül 1932'de Almatı'da Müzik ve Drama Teknik Okulu açıldı. Müzik ve Drama Teknik Okulu ve ülkedeki mesleki müzik eğitiminin sistemleşmesine Leningrad Müzik Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Ahmet Zhubanov başkanlık etti. Devlet okullarında verilen müzik derslerine "Şarkı dersi" adı verildi. "Şarkı dersi" veren öğretmenlerin eğitimi Teknik Okulun koro-şefliği bölümünde gerçekleşti. Tüm genel eğitim okullarında şarkı dersleri başlatıldı. Ancak yine de müzik yetkinliğine sahip öğretmenlerin yetersizliği vardı. Özellikle Kazak okullarında personel yetersizliği hissediliyordu. (Suhodolskaya, O.A).

Kazakistan'da müzik eğitimi vermeye yönelik ilk girişimlerde çeşitli sorunlarla karşılaşılmıştır. Müzik okulları öğretim elemanlarının yetersizliği nedeniyle bir süre sonra kapanmak zorunda kaldılar. Kazaklar müziği ciddi bir meslek olarak görmediklerinden çocuklarını mesleki müzik okullarına göndermediler. Çocukların müzik okuluna ihtiyacı olmadığını, isterlerse dombranın eski geleneksel metotlarla öğrenilebileceğini düşünüyorlardı (Jubanov, 1960).

İkinci Dünya Savaşı sırasında Moskova, Leningrad, Kiev ve diğer şehirlerden Kazakistan'a müzisyen ve öğretmenler yerleştirildi. Bu olay Kazak müzik eğitimi için uygun koşullar yarattı. 1944'de Almatı Devlet Konservatuvarı açılarak mesleki müzik eğitiminin daha da gelişmesi sağlandı. Koro şefliği bölümü orta öğretim okullarına şan öğretmenleri yetiştirdi (Jubanov, 1960).

1947'de, Moskova'da kurulan Pedagoji Bilimleri Akademisi Sanat Eğitimi Araştırma Enstitüsü Kazak müzik eğitimi gelişiminde katkıda bulundu. Pedagoji

Bilimleri Akademisi Sanat Eğitimi Araştırma Enstitüsü, müzik öğretmenleri eğitimi için öğretim materyalleri gelişmesinde büyük etkiye sahipti. Ortaokullardaki müzik dersleri programları güncellendi ve geliştirildi. Bir araştırma enstitüsünün girişimi ile oluşturulan tüm öğretim materyalleri SSCB'nin bütün cumhuriyetlerine dağıtıldı (Suhodolskaya, O.A).

Böylece Kazak okulları için ders kitapları ve öğretim programı oluşturuldu. Ders kitapları ve program yazarları Kazak halkının müzik eğitimi oluşumunda ciddi bir önem kattı. İlkokul öğrencilerin müzik ve estetik eğitim gelişiminde, besteci Dr. Bisengali Gizatov tarafından yazılan "Dombra Metodu" (1950), 1.ve 4.sınıflar için "Okulda Şarkı Söyleme ve Müzik Dersleri" (1951), genel müzik eğitimi için "Şarkı Söyleme ve Müzik Dersleri" kitapları yayınlanarak tekrar tekrar basıldı ve Kazak okullarında öğretildi.

1960 yılında Almatı şehrinde, Kadın Pedagoji Enstitüsü açıldı. Enstitünün amacı Kazak okullarında şan ve müzik dersi veren öğretmenler hazırlamak ve ülkenin uzakta kalan köy okullarına öğretim görevlileri yetiştirmekti. Enstitü öğretmeni Ömirbek Beydildaev'ın "müzik dersi" adlı çalışması öğrencilerin müzikal ve estetik gelişmesi için büyük bir katkılar sağladı (Suhodolskaya, O.A).

1964 yılında Almatı şehrinde Üstün Yetenekli Çocuklar için Ahmet Zhubanov yatılı müzik ortartaokulu açıldı. Okul birkaç yıl içinde senfoni orkestrası, bakır üflemeliler grubu, Kazak halk enstrümanları orkestrası, oda orkestrası topluluklarını oluşturabildi. O sırada çocuklarla yapılan vokal ve koro çalışmalarına çok dikkat edildi. Çocuk koroları düzenlendi. Ahmet Zhubanov adını taşıyan yatılı okulda, konservatuvar mezunu Turdykul Nurymbetov Kazak koro müziğinin temelini oluşturdu. Kazakistan bestecileri tarafından Kazak halk şarkılarını koro düzenlemeleri yapıldı ve yeni besteler yazıldı. (A. Rayımbergenov ile kişisel iletişim, 4 Eylül 2018).

Sonrasında Kazak müzik programı; müzik eğitmeni, besteci, düşünür D. B. Kabalevsky tarafından yapılmıştı. Kazakistan, Kabalevsky müzik sistemine 1970'lerin ortalarından itibaren geçiş yaptı. Ancak, öğretmenlerin hepsi Kabalevsky müzik sistemine geçiş yapmadı. Çünkü bazı öğretmenler "şarkı" derslerinin "müzik"

dersi olarak adlandırılması konusunda anlaşmazlığa düştüler. Öğretmenler, bu sisteme geçilmesi ve bu sisteme göre ders verilebilmesi için gerekli eğitimi almadıklarını dile getirdiler. Müzik öğretmenlerinin yetersizliği nedeniyle yeni sistemin uygulanmasında çeşitli problemler yaşansa da Kabalevsky sistemi yeni müzik programlarının oluşumu konusunda itici güç yarattı (R. Maldıbayeva ile kişisel iletişim, 23 Ağustos 2018).

Bayan Pedagoji Enstitüsü öğretmenleri Kazak okulları için "Elimay" adlı programı geliştirdiler. Yazarlar; A.P. Ivanov, L.P. Mamizerova, M.R. Dzherdimalalieva, G.Zh. Karamoldaeva ve S.V Turomshina, B.G.Gizatov'un yönetiminde, Ağustos 1984'te Kazakistan Eğitim Bakanlığı'nın onayladığı "Rus dilinde eğitim verilen okullara 1., 2., 3. sınıf müzik derslerine yönelik program takviyesi"ni geliştirdiler. D. Kabalevsky sistemine ek olarak, geleneksel ve modern Kazak müziğine dayanan çeşitli müzik materyalleri eklendi(Suhodolskaya, O.A).

Kazakistan eğitim sistemi yeni kararlarla zorunlu 12 yıllık eğitim sistemine geçiş kararı almıştır. Bu bağlamda, öğretmenlere ve öğrencilerine yüksek kaliteli eğitim ve metodolojik gelişimlerinin sağlanmasına dönük adımlar atılmıştır(R. Maldıbayeva ile kişisel iletişim, 23 Ağustos 2018).

2010'dan itibaren Ş.B.Kulmanova ve M.A. Orazaliyeva programına göre müzik dersleri verimektedir. Programda müzik dersi bir sanat türü olarak görülmektedir. Öğrencilerin müzik dili, türleri, çalgılar, müzikle ilgili meslekler hakkında bilgiye sahip olmalı beklenmektedir. (T. Tokzhanov ile kişisel iletişim, 3 Eylül 2018).

Kazakistan bağımsızlığını kazandığı andan itibaren Kazak halkı ulusal geleneklere dönmüştür. Kazak ortaokullarının açılması, müzik ders kitaplarının yayınlanması, eğitim, bilim ve kültürün gelişimine katkıda bulunmuştur. Özellikle Kazak müziğinin gelişmesinde Abdulhamid Raimbergenov'un "Murager" programı özel bir yere sahiptir. Program içeriği millî destanlar, sözlü edebiyat, halk eserleri ve sanat üzerine kuruludur. Ancak, bilinmeyen nedenlerden dolayı, bu eğitim sistemi de kaldırılmıştır. Bu programın uygulamalı özel eğitim okullarında kullanılmaya devam edeceği bilinmektedir. Yeni müzik programı olarak Eğitim Bakanlığı özel şartlarına

göre yazılan programlar kabul edilmektedir. (T. Tokzhanov ile kişisel iletişim, 3 Eylül 2018).

"Bala bahça" adı verilen eğitim kurumlarında müzik öğretmenleri tarafından haftada 4 saat genel müzik eğitimi verilmektedir. Derslerde oyunlar, danslar, şarkılar söylemenin yanında çocuklara uygun çalgılarla müzik faaliyetleri yürütülmektedir.

İlkokul süresince müzik okuryazarlığının geliştirmesine önem vermektedirler. Şarkı söyleme becerisini ve enstrümantal müzik çalma tekniklerinin öğretilmesi temel olarak ortaya koyulmuştur. Kazak halk müziği, diğer milletlerin müziği ve dünya müziklerinden örneklerinden oluşan ezgilerle haftada birer saat müzik öğretmenleri eşliğinde müzik dersleri yürütülmektedir. (http://www.edu.gov.kz/en/index.php, erişim tarihi: 10 Mayıs 2018)

Kazakistan genel müzik eğitimi ilkokul(4 yıl) ve ortaokul(2 yıl) sonunda bitmektedir Ortaokul müzik eğitimi Kazak ve Türk halklarının geleneksel kültürüne, Doğu ve Batı'nın klasik müziğine, dünya müziğinin başyapıtlarına ve modern Kazakistan sanatına dayalı haftada birer saatlik derslerden oluşmaktadır.

2.6. İlgili Literatür

Shuinshina (2006) *"Türkiye ve Kazakistan Eğitim Sistemlerinin Örgütsel Yapılarının Karşılaştırılması(Merkezi ve Taşra Teşkilatı Açısından)"* adlı çalışmasında Türkiye Cumhuriyeti ve Kazakistan Cumhuriyeti'nin eğitim sistemlerinin işleyişi karşılaştırılmış, bu doğrultuda iki ülkedeki eğitim sistemlerini etkileyen genel faktörleri, eğitim sistemlerindeki amaçları, sistemlerin bakanlık teşkilat yapısını, eğitim düzeyleri ve eğitim finansmanı konularını incelemiştir.

Maykayeva (2000) *"Türk Halk Müziği ve Kazak Halk Müziği Çalgıları Üzerine Bir İnceleme"* adlı çalışmasında Türklerin ve Kazakların tarihi ele almıştır. Türkiye ile Kazakistan'ın coğrafi konumunun değerlendirilmesinden sonra Türk halk ve Kazak halk müziğinin tanımı, türleri karşılaştırılmıştır. Türk halk ve Kazak halk müziği edebiyatı incelenmesi sonrasında kullanılan çalgıların tanımları, özellikleri ve karşılaştırması yapılmıştır.

Solakoğlu (2011) *"Türklerde Küy Sanatı ve Kazak Türklerinin Küy Geleneği"* adlı çalışmasında Türk toplulukları ve Kazak Türklerinin küy sanatının incelenmiş, günümüzde Orta Asya' da yasayan bağımsız ve özerk Türk toplulukları içerisinde, küy kavramı üzerine gerekli taramalar yapılmıs ve sonucunda; en eski kaynaklarda küy kavramına rastlanıldığı, tüm Türk topluluklarında görülen müzikal bir form manasının yanısıra müzikal bazı anlamlar tasıdığı tespit edilmistir.

Etyemez (2016) *"Ahıska Türkleri Folklorü Üzerine Bir Araştırma (Kazakistan-Almatı Bölgesi)"* adlı çalışmasında Kazakistan-Almatı bölgesinde yaşayan Ahıska Türklerinin Folkloru incelenmiş ve bir bölümünde de Türkü, mani, ninni, ağıt gibi müzik örneklerine yer verilmiştir.

Serikkhankyzy (2018) *"Türkiye Ve Kazakistan'da Okutulan 6. Sınıf Türkçe, Kazak Edebiyatı Ve Rus Edebiyatı Ders Kitaplarının Değerler Açısından İncelenmesi"* adlı çalışmasında Türkiye ve Kazakistan'da okutulan 6.sınıf Türkçe, Kazak Edebiyatı ve Rus Edebiyatı ders kitaplarını değerler açısından incelenmiş, yönelik araştırmada doküman analizi deseni kullanılmıştır. Çalışmada 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Türkiye ve Kazakistan'da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okutulmakta olan 6.sınıf Türkçe, Kazak ve Rus Edebiyatı ders kitapları incelenmiştir.

Özdek (2012) *"Ulusal Müzik Eğitiminde Halk Müziğinin Yeri: Türkiye-Azerbaycan Örneği"* adlı çalışma uluasal müzik eğitimi modeli anlayışının temel dinamikleri olan genel ve mesleki müzik eğitimi ile bu dinamiklerin işleyiş ve içeriklerindeki yeri ve önemiyle modeli temellendiren halk müziğinin ilişkisini tespit etmek ve bu doğrultuda Azerbaycan ve Türkiye'deki modellerin oluşum süreçlerini analiz ederek karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli ve verilerin toplanmasına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma problem durumu ile problem cümlesi ve alt problemlerin tespitinden oluşan birinci bölümden sonra araştırmanın kavramsal temellerinin açıklanılmaya çalışıldığı, benzer ve ilgili çalışmaların tanıtıldığı ikinci bölüm, yöntemin açıklandığı üçüncü bölüm, tespit edilen problemlere ilişkin bulguların ve yorumların bulunduğu dördüncü bölüm ve son olarak da elde edilen bulgular ışığında sonuç ve önerilerin yer aldığı beşinci bölüm olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

Araştırma, mevcut durumun belirlenmesine yönelik betimsel bir araştırma olmakla birlikte; kaynak tarama, doküman inceleme-karşılaştırma yöntemlerinin kullanıldığı nitel bir model içermektedir. Araştırmanın kavramsal çerçevesinde faydalanmak üzere Kazakistan mesleki müzik eğitiminde önemli konumda bulunan üç uzmanla da görüşme yapılmıştır.

"Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Elde edilen veriler önce sistematik ve açık biçimde betimler. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve bşrtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye dönük tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilir."(Yıldırım ve Şimşek,2006:224)

"Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar… Hangi dokümanların önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabileceği araştırma problemi ile yakından

ilgilidir. Örneğin eğitim ile ilgili bir araştırmada, şu tür dokümanlar veri kaynağı olarak kullanılabilir: Ders kitapları, program (müfredat) yönergeleri, öğretmen ve öğrenci el kitapları, ders ve ünite planları, eğitimle ilgili resmî belgeler vb." (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 187-188).

"Karşılaştırmalı eğitim disiplinler arasıdır. Eğitim konusunda farklı politikaları, eğitimle ilgili yasaları, eğitimin finansal kaynaklarını ve yapılarını (ilkeğitim, ortaeğitim, yüksekeğitim gibi) inceler. Ayrıca amaç, içerik, yöntemler, araç-gereçler, öğretim materyalleri, değerlendirme, öğrenci, öğretmen, yönetici, veli, denetici ile ilgili tüm soruları inceler. Farklı kültürlerde ve ülkelerde iki veya daha fazla eğitim sistemini teorik ve pratik anlamda farklılıkları ve benzerlikleriyle inceleyen bir araştırma alanıdır." (Türkoğlu, 1998: 23).

"Görüşme türlerinden görüşme formu(yarı yapılandırılmış görüşme) sırasında araştırmacı önceden hazırladığı konu ve alanlara sadık kalarak, hem önceden hazırlanmış soruları sorma, hem de bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir. Araştrımacı görüşme sırasında soruların cümle yapısını ve sırasını değiştirebilir, bazı konuların ayrıntısına girebilir veya daha çok sohbet tarzı bir yöntem benimseyebilir."(Yıldırım ve Şimşek, 2006:122)

3.2. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında; Türkçe, Kazakça ve Rusça dillerde ulaşılabilen ve bilimsel nitelik taşıyan, konuyla doğrudan ya da dolaylı ilişkili, süreli-süresiz çeşitli basılı ve yazılı kaynakların taranması ve toplanması, İnternet ortamında yer alan ve ulaşılabilen konuyla ilgili akademik nitelikli çeşitli site, dergi, sayfa, tez, makale ve bildirilerin değerlendirilmesi ve araştırmacının Kazakistan uyruğuna sahip olması, Kazakistan'ın Kızılorda şehrinde doğup büyümesi ve Astana Kazak Milli Sanat Üniversitesi lisans mezunu olması sebebiyle konuya ait çeşitli gözlem ve deneyimlerinin kullanılması şeklinde yöntemler izlenmiştir. Ayrıca araştırmacı tarafından Kazakistan genel müzik eğitiminin ilkeleri ve tarihçesi üzerine bilgi almak amacıyla üç Kazak müzik eğitimcisi ile görüşme yapılmıştır. Görüşme

yapılan uzmanların ikisi Almatı diğeri Astana şehrinde çeşitli mesleki müzik eğitimi kurumlarında görev yapmaktadırlar ve ikisi aynı zamanda Kazakistan genel müzik eğitiminde kullanılan müzik ders kitaplarının yazarıdır.

3.3. Araştırma Verilerinin Çözümlenmesi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle sunulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın hazırlık ve gelişim süreçlerinde elde edilen tüm bilimsel veriler ilgili olduğu düşünülen alt problemlere göre sınıflandırılmıştır. Türkiye ve Kazakistan'da ilgili bakanlıklarınca onaylı 2018/2019 ders yılı ilk ve ortaokul müzik dersleri ve kitapları; haftalık ders süreleri, ders konuları ve içerikleri ile ders kitaplarında yer alan ezgi türlerine göre tablolaştırılarak sınıf sınıf karşılaştırılmıştır. Kitaplarda yer alan ezgilerle ilgili toplam ezgi sayısını, ezgi türlerinin oranını sınıflara ve altı yılın geneline göre % oranlarını gösteren tablolar elde edilmiştir

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

"Türkiye ve Kazakistan'da ilkokullarda genel müzik eğitimi; sınıflara göre, haftalık ders saati, müfredat ve ders kitaplarında yer alan ezgi türleri açılarından karşılaştırıldığında nasıldır?"

Türkiye'de müzik dersi dört yıl ilkokul, dört yıl ortaokul ve dört yıl liseden oluşan on iki yıllık eğitimde genel müzik eğitimi başlığı altında yürütülmektedir. İlk sekiz yılda (ilkokul+ortaokul) müzik derslerinin hepsinin haftada birer saat olduğu, üçüncü dört yılda ise seçmeli olmak kaydıyla müzik dersine haftalık iki ya da isteğe bağlı olarak dört saatlik bir olanak sağlandığı bilinmektedir. Lisans düzeyinde seçmeli olarak genel müzik eğitimine yer veren üniversiteler oldukça sınırlı sayıda olup üniversitelerde özengen müzik eğitimi türü içinde değerlendirilebilecek müzik faaliyetleri dikkat çekmektedir.

Türkiye'de genel müzik eğitiminin çoğunlukla 8 yıllık ilköğretim sürecinde yapıldığını, liselerde seçmeli konumda olan müzik derslerinin okul idarecilerinin ve genel sanat/müzik eğitimi algısının bir sonucu olarak tercih edilmediğini söylemek mümkündür. İlköğretimdeki müzik dersleri ilk dört yıl sınıf öğretmenlerince sonraki ikinci dört yıl ise müzik öğretmenlerince yapılmaktadır. İlköğretim öncesi kreş ve anasınıflarında da müzik eğitiminin büyük oranda sınıf öğretmenlerince yapıldığı bir gerçektir. (Özdek, 2012: 14).

Kazaksitanda'da ise genel müzik eğitimi içerisinde müzik dersi ilkokulda dört yıl, ortaokul iki yıl olarak 6 yıl boyunca devam etmektedir. Kazakistan'da standart müfredata göre ilk ve ortaokullarda "müzik eğitimi" ders saat ve süreleri aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

1. sınıf: Haftada 1 saat, toplamda 33 saat;
2. sınıf: Haftada 1 saat, toplamda 34 saat;
3. sınıf: Haftada 1 saat, toplamda 34 saat;
4. sınıf: Haftada 1 saat, toplamda 34 saat
5.sınıf: Haftada 1 saat, toplamda 34 saat

6.sınıf: Haftada 1 saat, toplamda 34 saat (Müzik Eğitimi, 2013: 7-9).

Görüldüğü üzere Türkiye ve Kazakistanda ilkokul süreleri 4'er yıl olup aynıdır. Bu ilkokul süresince her iki ülkede de haftada birer saatlik müzik dersi yapılmaktadır. Ancak ortaokul sürelerinin iki ülkede farklı olduğu görülmüştür. Türkiye'de dört yıl olan ortaokul, Kazakistan'da iki yıl olarak planlanmıştır. Bu sebeple karşılaştırmada Türkiye'deki ortaokul sürelerinin sadece ilk iki yılı değerlendirmeye alınmıştır. Bu değerlendirme sonucunda da haftalık ders sürelerinin ilkokulda olduğu gibi aynı olduğu görülmüştür. Her iki ülkede de çocukların haftalık ders programlarının çeşitli genel ve özel ihtiyaçlar ile ülke eğitim sistemleri açısından müzik dersine ayırdıkları sürenin eşit olmasının iletişim ve bilişim çağında öğretim programları ve müfredatlar arası benzerliklerle ilgisi olabileceği düşünülebilir.

Türkiye'de eğitim süreçleri değerlendirildiğinde ilköğretim olarak adlandırılan ilkokul ve ortaokulda iki yarıyıllı eğitim devam etmektedir. Ancak 2019 yılında açıklanan yeni sistemle 2019-2020 eğitim öğretim yılından itibaren dört yarıyıllı sisteme geçiş yapılacaktır. Kazakistan eğitim sisteminde ise bir eğitim-öğretim yılı ikişer aylık dört farklı dönem şeklinde planlanmaktadır. Her bir iki aylık dönem arasında da en azı 10 günlük tatil dönemleri yer almaktadır. Bu sebeple de sınıflara göre konular dört temel başlık altında yürütülmektedir.

İki ülke arasında ilkokul ve ortaokul müzik eğitimin temel prensipleri özellikle ders kitapları ve müfredatlar üzerinden açıklanmaya ve karşılaştırılmaya çalışılacaktır. Aşağıda sırasıyla sınıflara göre müzik ders kitaplarının karşılaştırılmaları yapılmıştır.

4.1.1. Türkiye ve Kazakistan İlkokul Birinci Sınıf Müzik Eğitim Konuları

Türkiye ilkokul birinci sınıf ders kitabı dört üniteden ve her bir ünite aşağıdaki gösterilen başlıktardan oluşmaktadır.

1.Ünite: İstiklal Marşı, Nefes Oyunları, Seslerle Oynama, Çevremizdeki Sesleri Tanıyalım,(9 hafta), (Çelik vd., 2018).

2.Ünite: Müzik Sınıfı, Ritm Zamanı, Hız ve Hareket,(8 hafta),(Çelik vd., 2018).

3.Ünite: Müzik Dinleme ve Şarkı söyleme etkinlikleri,(10 hafta),(Çelik vd.,2018)

4.Ünite: Çalgıları tanıyalım, Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Şarkılar, Atatürk ve Müzik, Sahne Bizim,(9 hafta), (Çelik vd., 2018).

Kazakistanda ilkokul 1.sınıf müzik ders kitabı benzer şekilde dört üniteden oluşmaktadır

1. Ünite: *"Masal ve efsane ülkesine yolculuk"* adlı konu başlığı 9 ders saati süresince devam etmektedir. Öğrencilerin müziğin konuştuğunu, şarkı söylediğini ve dans ettiğini hissetmeleri hedeflenir (Orazalieva ve Omarova, 2016).

2. Ünite: *"Sihirli enstrümanların sesleri"* adlı konu başlığı 7 ders saati süresince devam etmektedir. Çeşitli çalgılarla enstrümantal olarak farklı konular aktarılmaya çalışılmaktadır. (Orazalieva ve Omarova, 2016).

3. Ünite: *"Favori Şarkılarım"* adlı konu başlığı 9 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca kuzu, deve, tavuk, kaz gibi çeşitli evcil hayvanları anlatan sözlü çocuk şarkıları öğretilmektedir. Aynı dönemde yeni yıl konulu sözlü çocuk şarkıları da öğetilmekte ve bu şarkılar eşiliğinde yürüyüş ve dans içerikli hareketler öğrencilere yaptırılmaktadır (Orazalieva ve Omarova, 2016).

4. Ünite: *"Vatan yerli bir ocakla başlıyor"* adlı konu başlığı 8 ders saati süresince devam etmektedir. Bu dönemdeki çocuk şarkılarında; ninniler; anne, büyükanne ve öğretmen sevgisi, Kazakistan'ın milli marşı, yemekleri ve alfabesi gibi konular dikkat çekmektedir (Orazalieva ve Omarova, 2016).

Birinci sınıf müzik dersleri süresince öğrencilerin ritmik işitme özelliklerinin gelişebilmesi için kaşık, tef, asatayak, toynak, ksilofon, çan, zil, davul vb. basit ritmik çalgıların öğrenciler tarafından kullanılması önerilmektedir. Genel olarak bakıldığında birinci sınıf müzik derslerinde; ses ve özellikleri(yükseklik, süre, şiddet ve tını), tempo fikri; dans, yürüyüş gibi müzik eşlikli hareketler; besteci, sanatçı ve dinleyici kavramları; geleneksel müziklere ve dünya müziğine ait çeşitli çalgıların ve sanatçıların yanında dünyanın “müzikal renklerinin” de öğrencilere aktarılabilmesi amaçlanmaktadır (Orazalieva ve Omarova, 2016).

İki ülkenin ilkokul birinci sınıf müzik dersi içerikleri incelendiğinde genel olarak her iki ülkede de çocukların müzik dinleme, şarkı söyleme, dinlediği müziklere ritmik eşlik etme gibi davranışlara yönlendirildiği görülmektedir.

Tablo 1. Türkiye ve Kazakistan İlköğretim 1. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı

Ezgi Türleri	**Türkiye**	**Kazakistan**
Çocuk Şarkısı	11(55%)	22(%61,4)
Tekerleme	4(20%)	5(%13,8)
Halk Müziği Ezgisi	3(15%)	3(%8,3)
TSM-Başka Türde Şarkı	-	-
Marş	2(10%)	1(%2,7)
Sözsüz Ezgi	-	
Yabancı Sözlü Ezgi	-	2(%5,5)
Uyarlama	-	3(%8,3)
Popüler Müzik Örneği	-	-
İlahi/Dini Müzik	-	-
Geleneksel Askeri Müzik	-	-
Toplam	20(100%)	36(%100)

Tablo 1'e göre her iki ülkenin birinci sınıf müzik ders kitapları karşılaştırılmasında Kazakistan ders kitabında sayıca daha fazla ezgi olduğu(20/36), Kazakistan'da çocuk şarkılarının daha ön planda tutulduğu ve yabancı sözlü ezgiler ile uyarlama ezgilere de yer verildiği dikkat çekmektedir. Tekerlemeler ve halk müziği örnekleri bir arada değerlendirildiğinde Türkiye'de bu türde ezgilere Kazakistan'a göre daha fazla oranda yer verildiği anlaşılmaktadır(35/22,1).

4.1.2 Türkiye ve Kazakistan İlkokul 2. Sınıf Müzik Eğitim Konuları

Türkiye'de ilkokul 2. sınıf ders kitabı dört üniteden ve her bir ünite aşağıdaki gösterilen başlıklardan oluşmaktadır.

1.Ünite: İstiklal Marşı, Ses ve nefes Çalışmaları, Müzik Dinleme ve Yapma Davranışları, Çalgıları Tanıyalım, (9 hafta), (Gökmen ve arkadaşları, 2018).

2.Ünite: Vucudumuzla Ritm, Hız ve Gürlük, Müzik Türlerimiz, (9 hafta), (Gökmen ve arkadaşları, 2018).

3. Ünite: Birlikte Söyleyelim, Uzun Hece ve Kısa Hece, İnce Ses ve Kalın Ses, (9 hafta), (Gökmen ve arkadaşları, 2018).

4.Ünite: Belirli Gün ve Haftalarlar, Atatürk ve Müzik, Milli, Dini ve Manevi Günlerimiz, Öykü Canlandıralım, (9 hafta), (Gökmen ve arkadaşları, 2018).

Kazakistanda ilkokul 2.sınıf müzik ders kitabı benzer şekilde dört üniteden oluşmaktadır.

1. Ünite: *"Küy ustaları ve besteciler"* adlı konu başlığı 9 ders saati süresince devam etmektedir. Kazak müzik ustalarının hayatlarını ve bestelerini anlatan dinleme, söyleme ve çalma içerikli müzik çalışmaları yapılmaktadır (Kulmanova vd. 2017).

2. Ünite: *"Müzik enstrümanlarıyla dünya çapında"* adlı konu başlığı 7 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca dinleme, söyleme ve çalma içerikli müzik çalışmaları yapılmaktadır (Kulmanova vd. 2017).

3. Ünite: *"Konser Salonlarını Ziyaret Edelim"* adlı konu başlığı 10 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca halk oyunları gibi çeşitli müzik topluluklarının tanıtımı yapılır (Kulmanova vd. 2017).

4. Ünite: *"Ana Vatan"* adlı konu başlığı 10 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca Kazakistan'ın çeşitli coğrafi ve tarihi yerlerine ilişkin eserler ile vatan sevgisini konu alan şarkılar çocuklara öğretilmektedir (Kulmanova vd. 2017).

İkinci sınıf müzik dersleri süresince öğrencilere derslerde şarkı söyleterek; öğrencilerin vokal-koral becerilerini (doğru nefes alma, entonasyon ve ritmik anlaşılırlık), farklı türden şarkılar söyleme becerilerini, şarkıları çeşitli açılardan analiz etme becerilerini, Kazak ve Rus dilinde şarkılar yoluyla da her iki dili kullanabilme becerilerini geliştirmek amaçlanmaktadır. Müzik dinletme yolu ile ise öğrencilerin dinleme becerilerininin gelişmesi yanında, müziksel çalışmaların doğasını belirleyebilme; müzikal ifadenin temel araçlarını anlayabilme; çalgılar ve insan sesleri arasında ayrım yapabilme; müzikten alınan izlenimlerin öykü, çizim ve hareketlerde kullanabilmesi becerilerinin gelişimini sağlamak amaçlanmıştır. Müzik

okuryazarlığının geliştirilmesi için de birinci sınıfın programı tekrar edilmektedir (Kulmanova vd. 2017).

İki ülkenin 2. sınıf müzik dersi içerikleri incelendiğinde şarkı söyleme, müzik dinleme çalışmaları yanında özellikle millî duygulara dönük müzikli çalışmaların dikkat çektiği görülmektedir. Kazakistan müzik dersi içeriğinin okul dışı faaliyetler sebebiyle daha aktif ve uygulamaya dayalı olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Türkiye ve Kazakistan İlköğretim 2. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı

Ezgi Türleri	Türkiye	Kazakistan
Çocuk Şarkısı	11(50%)	23(%76,9)
Tekerleme	-	1(%3,3)
Halk Müziği Ezgisi	3(15%)	2(%6,6)
TSM-Başka Türde Şarkı	1(5%)	-
Marş	2(10%)	-
Sözsüz Ezgi	-	1(%3,3)
Yabancı Sözlü Ezgi	-	-
Uyarlama	1(5%)	-
Popüler Müzik Örneği	1(5%)	3(%9,9)
İlahi/Dini Müzik	1(5%)	-
Geleneksel Askeri Müzik	1(5%)	-
Toplam	21(100%)	30(%100)

Tablo 2'ye göre birinci sınıf ders kitapları karşılaştırmasında olduğu gibi Kazakistan 2. sınıf müzik ders kitabında yer alan ezgi sayısı Türkiye'ye oranla dikkat çekici sayıda fazladır(21/30). Kazakistan'da 2. sınıfta çocuk şarkılarına Türkiye'ye oranla daha fazla yer verildiği görülmektedir. Ezgi çeşitliliği bakımdan Türkiye'deki kitap içeriğinin ezgi çeşitleri bakımından daha zengin olduğu dikkat çekmektedir. Dikkat çekici bir diğer durum da Türkiye'de halk ezgilerine Kazakistan'a göre daha fazla oranda yer verilmesidir(15/9,9).

4.1.3. Türkiye ve Kazakistan İlkokul 3. Sınıf Müzik Eğitim Konuları

Türkiye'de ilkokul 3. sınıf ders kitabı beş üniteden ve her bir ünite aşağıdaki gösterilen başlıktardan ve içeriklerden oluşmaktadır.

1. Ünite: İstiklal Marşı, Sesimiz ve Müziğin Ritmi, Nefesimiz ve Sesimizi Geliştirelim, Birlikte söyleyelim, Uzun ve Kısa Sesleri Bulalım, Ritmlerle ve Ezgilerle Eğlenelim, (8 hafta), (Aral vd. 2018).

2. Ünite: Temel Müzik Bilgileri, Hız ve Gürlük, Kalın ve İnce Sesler, (7 hafta), (Aral vd. 2018).

3. Ünite: Çalgılar ve Çalgıların Sınıflandırılması, (7 hafta), (Aral vd. 2018).

4. Ünite: Müzik ve Dans, Değişen Ezgiler Dansının Keşfedilmesi, Halk Oyunları Müziğinin Keşfedilmesi, (7 hafta), (Aral vd. 2018).

5. Ünite: Müzik Kültürü, Kültür Gelişimi, Müzik Dağarcığı Gelişimi, Müzik Çalışması Gelişimi, Şarkılarla Atatürk, Belirli Gün ve Haftalar, (7 hafta), (Aral vd. 2018).

Kazakistanda ilkokul 3.sınıf müzik ders kitabı dört üniteden ve aşağıdaki gösterilen başlıklardan oluşmaktadır

1. Ünite: "*Yüzyılları Aşan Şarkılar*" adlı konu başlığı 9 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca Kazakistan'daki önemli besteciler ve şarkıları çeşitli örneklerle anlatılmaktadır. (Kulmanova vd. 2018).

2. Ünite: *"Kazak Geleneksel Çalgılarının Yeni Hayatı"* adlı konu başlığı 7 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca halk çalgıları orkestrasının kuruluşu ve eski kazak halk çalgıları gibi konular anlatılmaktadır. (Kulmanova vd. 2018).

3. Ünite: *"Hayatımızda Müzik"* adlı konu başlığı 10 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca popüler müziklerin hayatımızdaki yeri çeşitli örneklerle anlatılmaktadır. (Kulmanova vd. 2018).

4. Ünite: *"Çağdaş Bestecilerin Müziği"* adlı konu başlığı 8 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca ünlü bestecilerin eserleri ve Kazak çağdaş müziğine katkıları anlatılmaktadır (Kulmanova vd.2018).

Genel olarak bakıldığında üçüncü sınıf müzik derslerinde şarkı söyleme yoluyla; öğrencilerin vokal-koral becerilerinin; farklı türde şarkı söyleme becerilerinin; şef kontrolünde şarkı söyleme becerilerinin ve eşliksiz şarkı söyleme

becerilerinin gelişimi hedeflenmektedir. Müzik dinletme yoluyla ise; öğrencilerin müziğe dikkatlice kulak vererek onun doğasını, türünü, müzikal anlatım araçlarını belirleme yeteneğinin; halk müziği ve profesyonel müzik türlerinin özelliklerini ayırt etme yeteneğinin; aynı eserin farklı performanslarda (ses ve enstrümantal, solo ve orkestra performansında) icra edilmesinin temel analizini yapma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (Kulmanova vd.2018).

Müzikal deşifre becerilerinin gelişimi sürecinde de öğrencilere ninni, karasöz(nasihat içerikli şarkılar), süyünşi (müjdeli haber veren şarkılar), bet aşar (gelinle tanışma) gibi çeşitli şarkı türleri çalıştırılır ve caz, popüler ve profesyonel müzik türleri; profesyonel besteciler ve halk bestecileri; senfonik orkestra; Kazak geleneksel ve diğer halk çalgıları orkestraları; çeşitli senfonik topluluklar; düo, trio, kuartet vb. gibi küçük müzik toplulukları hakkında bilgi verilir (Kulmanova vd.2018).

İki ülkenin ilkokul 3. sınıf müzik ders içerikleri karşılaştırıldığında büyük benzerlikler dikkat çekmektedir. Ancak Türkiye’de beş ünite olan üçüncü sınıf Kazakistan’da dört ünite olarak belirtilmiştir. Söyleme ve dinleme çalışmaları dışında çalgılar, dans ve besteciler konuları ortak konular olarak ön plana çıkmaktadır.

Tablo 3. Türkiye ve Kazakistan İlköğretim 3. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı

Ezgi Türleri	Türkiye	Kazakistan
Çocuk Şarkısı	14(%53)	12(%30)
Tekerleme	1(%3,5)	3(%7,5)
Halk Müziği Ezgisi	7(%26,5)	8(%20)
TSM-Başka Türde Şarkı	1(%3,5)	4(%10)
Marş	1(%3,5)	-
Sözsüz Ezgi	-	2(%5)
Yabancı Sözlü Ezgi	-	3(%,7,5)
Uyarlama	-	-
Popüler Müzik Örneği	1(%3,5)	8(%20)
İlahi/Dini Müzik	2(%7,5)	-
Geleneksel Askeri Müzik	-	-
Toplam	26(%100)	40(%100)

Tablo 3'e göre iki ülkenin 3. sınıf müzik ders kitabı içeriğindeki ezgi örnekleri karşılaştırıldığında önceki iki sınıfta olduğu gibi bu sınıfta da Kazakistan ders kitabındaki ezgi sayısı Türkiye'ye göre oldukça fazladır(26/40). İki ülkenin ders kitaplarında ezgisel çeşitlilik açısından bir fark görünmemektedir. Önceki iki sınıftan farklı olarak Kazakistan ders kitabında çocuk şarkılarına ayrılan oran, Türkiye'den geride kalmıştır(30/53). Halk müziği ve tekerleme ezgilerin her iki ülkede de yakın oranda olduğu görülmektedir. Türkiye'den farklı olarak Kazakistan'da sözsüz ezgi ile yabancı sözlü ezgi örneklerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir.

4.1.4. Türkiye ve Kazakistan İlkokul 4. Sınıf Müzik Eğitim Konuları

Türkiye'de ilkokul 4. sınıf ders kitabı dört üniteden ve her bir ünite aşağıdaki gösterilen başlıktardan ve içeriklerden oluşmaktadır.

1. Ünite: İstiklal Marşı, Birlikte Şarkı Söyleyelim, Müziğin Yazısı, Seslerin Kalınlık ve İncelik Özellikleri, Seslerin Gürlük Özellikleri, Müzikte Hız Değişiklikleri, (9 hafta), (Çalışkan vd., 2018).

2. Ünite: Ritm Bilgileri, Müzikte Hareket ve Dans, (9 hafta), (Çalışkan vd., 2018).

3. Ünite: Müzik Kültürümüz, Müzik Arşivi Olurşturma, Müzik Teknolojisi, İnternet ve Etik Kurallar, (9 hafta), (Çalışkan vd., 2018).

4. Ünite: Atatürk ve Müzik, Müzik Etkinliklerimiz, Belirli Gün ve Haftalar, (9 hafta), (Çalışkan vd., 2018).

Kazakistanda ilkokul 4. sınıf müzik ders kitabı benzer şekilde dört üniteden oluşmaktadır

1. Ünite: *"Geleneğin devamı"* adlı konu başlığı 9 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca Kazak müzik ustalarının hayatlarını ve bestelerini anlatan dinleme, söyleme ve çalma içerikli müzik çalışmaları yapılmaktadır. (Rayımbergenov vd. 2015a)

2. Ünite: *"Senfoni Orkestrası - Avrupa kültürünün zirvesi"* adlı konu başlığı 7 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca senfoni orkestrası, yaylı çalgılar orkestrası, üflemeli çalgıların ortaya çıkışı, vurmalı enstrümanlar grubu, arp grubundaki çalgılar gibi konular anlatılmaktadır. (Rayımbergenov vd. 2015a)

3. Ünite: *"Dünyanın Ünlü Tiyatroları"* adlı konu başlığı 10 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca Opera geleneği, tarihi ve kuruluşu gibi konular anlatılmaktadır. (Rayımbergenov vd. 2015a).

4. Ünite: *"Birlikte - Bir Aileyiz"* adlı konu başlığı 8 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca halk danslarının, Kazak kültüründeki yeri gibi çeşitli konular örneklerle anlatılmaktadır. (Rayımbergenov vd. 2015a).

Genel olarak bakıldığında dördüncü sınıf müzik eğitiminde şarkı söyleme yoluyla; öğrencilerin vokal-koral becerilerinin; farklı tempolarda şarkı söyleme becerilerinin; cantilena(lirik tarzda şarkı söyleme) becerilerinin; şarkı türlerinin doğası üzerine düşünebilme becerilerinin; şefin kontrolü altında şarkı söyleyebilme ve müziksiz şarkı söyleme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Müzik dinletme yoluyla ise; zihinde oluşacak imgelerle müziğin anlam dünyası arasında ilişki kurmak, halk müziği ve profesyonel müzik türlerinin karakteristik özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak, müzik türlerini ayırt edebilmek, çalgıların tınılarını ayırt edebilmek ve müziği yaşam olayları ile karşılaştırmak gibi kazanımlar

beklenmektedir. Müzikal deşifre becerilerinin gelişimi sürecinde de popüler ve profesyonel müziğe ait sanatçılar, besteciler, yorumcular, müzik türleri, enstrümanlar, danslar, müzik toplulukları ve terimler hakkında bilgi verilmektedir. (Rayımbergenov vd. 2015a).

İki ülkenin 4. sınıf müzik ders üniteleri karşılaştırıldığında Kazakistan'da müzikli diğer sahne sanatları ve Avrupa müziği konusunda ayrıntılar ön plana çıkmaktadır. Özellikle dinleme etkinliklerinin bu sınıfta belirginleştiği görülmektedir.

Tablo 4. Türkiye ve Kazakistan İlköğretim 4. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı

Ezgi Türleri	**Türkiye**	**Kazakistan**
Çocuk Şarkısı	19(%82,6)	8(%50)
Tekerleme	2(%8,7)	-
Halk Müziği Ezgisi	1(%4,35)	3(%18,75)
TSM-Başka Türde Şarkı	-	-
Marş	1(%4,35)	1(%6,25)
Sözsüz Ezgi	-	2(%12,5)
Yabancı Sözlü Ezgi	-	-
Uyarlama	-	
Popüler Müzik Örneği	-	2(%12,5)
İlahi/Dini Müzik	-	-
Geleneksel Askeri Müzik	-	-
Toplam	23(%100)	16(%100)

Tablo 4'e göre iki ülkenin müzik ders kitaplarındaki ezgi çeşitleri incelendiğinde önceki sınıflardan farklı olarak Kazakistan ders kitabında ezgi sayısının Türkiye'den daha az olduğu dikkat çekmektedir(16/23). Türkiye'de çocuk şarkılarına Kazkisatan'a göre oldukça ağırlık verildiği(82,6/50), Kazakistan'da halk müziği ezgilerine Türkiye'ye oranla ağırlık verildiği(18,75/4,35), Kazakistan'da sözsüz ezgilere ve popüler müzik örneklerine de yer verildiği öne çıkan farklılıklardır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

"Türkiye ve Kazakistan'da ortaokullarda genel müzik eğitimi; sınıflara göre, haftalık ders saati, müfredat ve ders kitaplarında yer alan ezgi türleri açılarından karşılaştırıldığında nasıldır?"

İki ülkenin ortaokul tanımlamaları karşılaştırıldığında Kazakistan'da 5. ve 6. sınıftan oluşan iki yıllık süreç ortaokul olarak tanımlanırken Türkiye'de 5., 6., 7. ve 8. Sınıftan oluşan dört yıllık süreç ortaokul olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple bu başlık altındaki ortaokul karşılaştırması sadece 5. ve 6. Sınıflar için yapılmıştır. Bu sınıflarda her iki ülkede de haftalık müzik dersi birer saattir.

MEB 2018 Müzik Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlan" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır. Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir.(Baz, 2019:26)

Müzik Dersi öğretim Programı'nın amacı öğrencilerin; müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek; duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak; yaratıcılığım ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmek; yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlere ait öğeleri zenginlik olarak algılamasını sağlamak; müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak; müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek; müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak; bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımlarını sağlamak; müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek; İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak; müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek; millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak; Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak amaçlarına ulaşmalarının sağlanmasıdır.(Baz, 2019:27)

Müzik dersine özgü temel bilgi, beceri ve yeterlilikler; kazanımlar ile açıklamaların içerisinde ifade edilmiştir. Müzik dersi; katılımcı, sürekli geliştirilebilir, yeniliklere açık ve değişime öncülük eden bir yapıya sahip olup bu derste aşağıdaki becerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir:

- Müziği tanıyabilme
- Müzik - beden uyumunu sağlayabilme
- Müziği bireysel veya toplu yapabilme
- Müzikle toplum arasındaki bağı görebilme
- Müzikle kültür, tarih ve estetik arasında bağ kurabilme
- Müziği millî ve manevi değerlerle ilişkilendirebilme
- Müziğin bir bilim dalı olarak da farklı bilimlerle ilişkisini kurabilme
- Müziğin her insan için öğrenilebilir olduğunu anlayabilme
- Dinleme, söyleme ve ritimsel etkinliklerle müzik yapabilme
- Kendini müzik yoluyla ifade edebilme
- Kültürel miras ve çeşitliliği geliştirebilme
- Müzik teknolojilerini kullanabilme
- Etkin müzik üreticisi olabilme(Baz, 2019:28)

Kazakistan'da ortaöğretimin 5.-6. Sınıf öğrencilerine yönelik geliştirilen müzik ders programı; öğrencinin kişiliğini, kültürünü, sanatsal zevkini, değer yönelimlerini düzenlemektedir. Müzikal mirasın incelenmesi ve halkın geleneklerine karşı verilen değer sayesinde dünyadaki başka halkların müziklerine duyulan saygının artacağı düşünülmektedir. Müzik dersinin amacı; öğrencinin müzik kültürünün oluşumuna, yaratıcı kişiliğinin gelişimine, dünyadaki farklı müzik anlayışlarıyla ilgili bilgiye sahip olmasına katkıda bulunmaktır (Kulmanova vd.2017)

Kazakistan'da Ortaokul müzik dersinin öğrenme hedefleri aşağıdaki gibi belirtilmektedir.

1) Geleneksel Kazak müziğinin, geçmişte ve günümüzdeki insanların yaşamı ile olan bağlantıları ve profesyonel bestecilerin yaratıcılığındaki rolü hakkında kuramsal bilgiyi genişletmek ve sistematize etmek;

2) Öğrencilerin modern yaşamın müzikal fenomenlerine karşı ilgilerini arttırmak;

3) Müziğe sanatsal bir düşünce ve değer yaklaşımı oluşturmak;

4) Müzik sanatının araçlarını öğrenen öğrencileri ahlaki olarak eğitmek;

5) Farklı müzik türlerinden örnekleri değerlendirme becerilerini oluşturmak ve geliştirmek;

6) Bir kişinin duygusal deneyimlerini ifade etmenin bir yolu olarak müziği yansıtma yeteneğini oluşturmak;

7) Müzikle iletişim ihtiyacı oluşturmak;

8) Müzik ve diğer sanatlar arasındaki ilişkiyi görmek için becerileri genişletmek. (Müzik Eğitimi, 2013: 7-9).

Ortaokul müzik dersi programının içeriği, Kazak ve Türk halklarının geleneksel kültürüne, Doğu ve Batı'nın klasik müziğine, dünya müziğinin başyapıtlarına ve modern Kazakistan sanatına dayanmaktadır (Kulmanova vd. 2017).

Müzik derslerinde ana aktiviteler ise;

1) Bir faaliyet olarak müzik dinleme: Öğrencilerin müziği aktif dinlemesi dinlediklerinin analizini yapmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca müzik türleri ve tarzları hakkında görüş bildirmek ve farklı fikir sergileyen sınıf arkadaşlarının görüşlerine saygı duymakla birlikte kendi görüşlerini ifade etme yeteneğinin gelişimine katkı sağlamaktadır;

2) Canlı performans gösterileri: Öğrencilerin vokal-koro söyleme becerilerinin gelişimine katkı sağlamakla birlikte, onlara müziklerin çeşitliliğini öğrenme, yapılan eserlerin niteliği üzerinde çalışma, Kazak ve Rus dilinde şarkıları zorlanmadan icra etme imkânı sunmaktadır;

3) Eğitim etkinlikleri: Öğrencilere müzikal anlatımın temel araçlarını, yeni türlerini, müzik sanatının stillerini öğretmek ve geniş çaplı anlatmak yolu ile onlara verilen ödevin üzerinde kendi kendilerine çalışma fırsatı sunmaktadır.

Kazak Cumhuriyetinde genel müzik eğitimi ortaokul 6. sınıfta tamamlanmaktadır. Bundan sonra müzik eğitimi almak isteyen öğrenciler lise düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kolejlere sınavla girebilmektedirler (Kulmanova vd. 2017).

4.2.1. Türkiye ve Kazakistan Ortaokul 5. Sınıf Müzik Eğitim Konuları

Türkiye ortaokul 5. sınıf ders kitabı dört üniteden ve her bir ünite aşağıdaki gösterilen başlıklardan ve içeriklerden oluşmaktadır.

1. Ünite: İstiklal Marşı, Ses Nasıl Oluşur, Müzikte Notalar ve Süreler, Basit Ölçüler, (9 saat), (Çelik vd.2018).

2. Ünite: Ritm Oluşturma, Hız ve Gürlük,(9 saat), (Çelik vd.2018).

3. Ünite: Atatürk ve Müzik, Türk Müziği,(9 saat), (Çelik vd.2018).

4. Ünite: Belirli Gün Haftalar, Şarkılarda Bölümler, Farklı Müzik Türleri, Bestele Kaydet,(9 saat), (Çelik vd.2018).

Kazakistanda ortaokulda 5.sınıf müzik ders kitabı benzer şekilde dört üniteden oluşmaktadır. Beşinci sınıf müzik eğitimi dersi için 34 saat ayrılmıştır. Ders içeriği aşağıdaki ünitelerden içermektedir:

1. Ünite: *"Müzik sanatının başyapıtları. Dünyanın halklarının büyük sanatı* adlı konu başlığı 9 ders saati süresince devam etmektedir. (Kulmanova vd. 2017).

2. Ünite: *"Dünya halklarının müzik aletleri"* adlı konu başlığı 7 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca Türk Dünyasındaki telli, yaylı, üflemeli ve vurmalı enstrümanları, Shan Kobyz, Kurai, Antik arp ve Çin antik enstrümanları, Kobyz ve Keman enstrümanları benzerliği gibi konular içermektedir. (Kulmanova vd. 2017).

3. Ünite: *"Doğu ve Batı'nın Klasik Müziği"* adlı konu başlığı 10 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca Hint müziği; Küy (ezgi) geleneği,

makamlar, uzak doğu devletlerinin müzik sanatı, İtalyan klasik operası; Viyana klasik senfonisi, Rus klasik balesi, Romantizm dönemi müzik tarihi anlatılmaktadır. (Kulmanova vd. 2017).

4. Ünite: *"Müzik Sanatında Gelenek ve Modernlik"* adlı konu başlığı 8 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca geçmişteki ve günümüzdeki enstrümantal eserleri, halk ve çağdaş dönemi bestecilerin eserlerini ve konularını incelemek ve anlatmak. (Kulmanova vd. 2017).

Genel olarak bakıldığında beşinci sınıf müzik eğitiminde şarkı söyleme yoluyla; ilkokulda başlatılan ses-koro becerilerinin gelişimi, dinamik tonları dikkate alarak anlamlı şarkı söyleme becerilerinin oluşumu, nefes kontrolünün gelişimi, sesin sürekliliğini sağlama, ses çekme, legato, non legato ve staccato söyleyebilmek için zincir solunumu kullanma yeteneklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Öğrencilere müzik okuryazarlığı yoluyla: popüler müzik ve geleneksel müzik türleri, batı müziği formları, geleneksel ve dünya klasik müzik aletleri hakkında bilgiler verilmektedir. (Kulmanova vd. 2017)

Her iki ülkenin beşinci sınıf müzik ders müfredatı dörder üniteden oluşmaktadır. Ancak Kazakistan'daki ünite içeriklerinin, müziğin daha derin düşünsel boyutlarına değindiği dikkat çekmektedir. Bununla birlikte her iki ülkenin de beşinci sınıf müzik eğitimi dinleme ve söyleme etkinliklerini kapsamaktadır.

Tablo 5. Türkiye ve Kazakistan Ortaokul 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı

Ezgi Türleri	Türkiye	Kazakistan
Çocuk Şarkısı	8(%33,3)	7(%28)
Tekerleme	-	-
Halk Müziği Ezgisi	10(%41,66)	4(%16)
TSM-Başka Türde Şarkı	1(%4,16)	4(%16)
Marş	3(%12,5)	-
Sözsüz Ezgi	-	1(%4)
Yabancı Sözlü Ezgi	-	4(%16)
Uyarlama	1(%4,16)	3(%12)
Popüler Müzik Örneği	1(%4,16)	2(%8)
İlahi/Dini Müzik	-	-
Geleneksel Askeri Müzik	-	-
Toplam	24(%100)	25(%100)

Tablo 5 incelendiğinde iki ülkenin beşinci sınıf müzik ders kitaplarında ezgi sayılarının neredeyse eşit olduğu önceki sınıflara göre dikkat çekicidir(24/25). Ezgisel çeşitlilik açısından da oldukça benzer bir tablo ortaya çıkmış ancak Türkiye'de marşlarla ilgili örnekler söz konusu iken Kazakistan'da sözsüz ezgiler ve yabancı sözlü ezgilerin yer aldığı görülmektedir. Çocuk şarkılarının oranları karşılaştırıldığında; Türkiye'nin daha fazla bu alandaki örneklere yer verdiği görülmektedir(33,33/28). Halk müziği ve tekerleme türündeki ezgilerde de Türkiye'nin daha ağırlıklı bir tercih yaptığı yine dikkat çekici bir başka unsurdur(41,66/32).

4.2.2. Türkiye ve Kazakistan Ortaokul 6. Sınıf Müzik Eğitim Konuları

Türkiye ortaokul 6. sınıf ders kitabı beş üniteden ve her bir ünite aşağıdaki gösterilen başlıklardan ve içeriklerden oluşmaktadır.

1. Ünite: İstiklal Marşı ve Marşlarımız, İnsan Sesinin Oluşumu, Ses Değişimi, Nota Çalışmaları ve Do Notası,(9 hafta),(Akçalı vd., 2018).

2. Ünite: Atatürk ve Müzik, Si ve İnce Do Notası, Tekrar İşaretleri,(8 hafta), (Akçalı vd., 2018).

3. Ünite: Onaltılık Notalar, Ses Değiştirici İşaretler, Müzikte Hız ve Gürlük,(7 hafta), (Akçalı vd., 2018).

4. Ünite: Ülkemize Ait Başlıca Müzik Türleri, Hece Bağı ve Uzatma Bağı, Atatürk'ün Türk Müziğine İlişkin Görüşleri,(6 hafta), (Akçalı vd., 2018).

5. Ünite: Türk Müziğinde Makamsal Yapı, Ezgiye Ritm Oluşturma ve Müzik Teknolojisi,(6 hafta), (Akçalı vd., 2018).

Kazakistanda ortaokulda 6.sınıf müzik ders kitabı dört üniteden oluşmaktadır. Ortaokul altıncı sınıf müzik dersi için 34 saat ayrılmıştır. Ders içeriği aşağıdaki bölümleri içermektedir:

1. Ünite: *"Kazakistan'ın Çağdaş Müziği. Müzik ve Şiir"* adlı konu başlığı 9 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca Kazak müzik ustalarının hayatlarını ve bestelerini anlatan dinleme, söyleme ve çalma içerikli müzik çalışmaları yapılmaktadır. (Rayımbergenov vd., 2015c).

2. Ünite: "*Müzik ve Resim"* adlı konu başlığı 7 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca kaya resimleri, müzik ve gravürlerdeki kahramanlık yansımaları; meditasyon, müzisyenlerin çalışmalarındaki doğa resimleri, Kazak valsı, müzikal portre, bozkır baladları gibi konular ders içeriğini oluşturmaktadır. (Rayımbergenov vd., 2015c).

3. Ünite: *"Çağdaş Müzisyenlerin Portreleri"* adlı konu başlığı 9 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca bestecilik, yüksek sanat topluluğu, Kazakistan'da piyano sanatı, orkestra şeflerinin hayat hikâyeleri, dans sanatı, zamanımızın küy (eser) ustaları bu bölümün alt başlıklarını oluşturmaktadır. (Rayımbergenov vd., 2015c).

4. Ünite: *"Çağdaş Pop Sanatı"* adlı konu başlığı 8 ders saati süresince devam etmektedir. Bu süre boyunca Kazak pop sanatının önemli isimleri, sanatçı ve grupları ile çağdaş popüler şarkı örneklerinden Vatanım şarkısı ve Alia'nın kahramanlığı gibi şarkılar dinletilir. (Rayımbergenov vd., 2015c).

Genel olarak bakıldığında beşinci sınıf müzik eğitiminde şarkı söyleme yoluyla: sanat anlatım araçlarından farklı ses tekniklerinin bilinçli bir şekilde

kullanılabilmesini, müzik eserinin formlarını ve semantik içeriklerini çözümlemeyi öğrenirler. Koral eserlerin bestelenmesindeki sanatsal ve teknik aşamaları anlamaya çalışırlar. Müzik dinletme yoluyla ise: müzikal ve sanatsal ifade araçlarının karşılaştırılması üzerine çalışmalar yapılır. Bu bağlamda müzik formları, müzik türleri, müziği renklendirme türleri, müzik tempoları, müzik ritmleri, uyum, dinamik vb. terimler hakkın bilgiler verilir. Müzik ve edebiyatta sanatsal imgelerin karşılaştırılması ile de eserlerin müzikal ve edebi türlerini, bestecinin stil özelliklerini ayırt etme yeteneğine sahip olurlar. Dünya halkları müziklerinin ve ezgilerinin çeşitleri ve türleri hakkında bilgilere sahip olurlar. Ayrıca günümüz pop şarkılarında kullanılan modern enstrümanların isimlerini ve özelliklerini yakından tanımış olurlar (Rayımbergenov vd., 2015c).

İki ülkenin müzik ders içerikleri ve üniteleri 6. sınıf düzeyinde karşılaştırıldığında Türkiye'de beş ünite Kazakistan'da ise dört ünite yer almaktadır. Türkiye'deki ünite konuları genel olarak müzik terimleri, müzik yapma ve müzik türleri üzerine kuruluyken Kazakistan'da müziğin diğer sanatlarla ilişkileri, müzisyenler ve Kazak pop sanatı yer almaktadır.

Tablo 6. Türkiye ve Kazakistan Ortaokul 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Ezgi Türleri Dağılımı

Ezgi Türleri	**Türkiye**	**Kazakistan**
Çocuk Şarkısı	19(%51,4)	-
Tekerleme	-	-
Halk Müziği Ezgisi	10(%27)	4(%16,6)
TSM-Başka Türde Şarkı	2(%5,4)	5(%20,9)
Marş	3(%8,1)	-
Sözsüz Ezgi	1(%2,7)	2(%8,3)
Yabancı Sözlü Ezgi	-	-
Uyarlama	-	-
Popüler Müzik Örneği	-	13(%54,2)
İlahi/Dini Müzik	1(%2,7)	-
Geleneksel Askeri Müzik	1(%2,7)	-
Toplam	37(%100)	24(%100)

Tablo 6'ya göre iki ülkenin 6. sınıf müzik ders kitaplarındaki ezgilerin sayısında Türkiye lehine bir ağırlık söz konusudur(37/24). Ezgisel çeşitlilik açısından da Türkiye'de 7 çeşit Kazakistan'da 4 çeşit ezgi olduğu dikkat çekmektedir. Diğer taraftan Kazakistan müzik ders kitabında çocuk şarkısı olmadığı, ancak popüler müzik örneklerinde belirgin bir ağırlık oluştuğu görülmüştür. Türkiye açısından İlahi/dini müzik ile geleneksel askerî müzik örneklerinin yer alması da bir başka farklılığı göstermektedir.

Tablo 7. Türkiye ve Kazakistan İlkokul ve Ortaokul Genel Müzik Ders Kitaplarındaki Toplam Ezgi Türleri Dağılımı

Ezgi Türleri	**Türkiye**	**Kazakistan**
Çocuk Şarkısı	82(%54,3)	72(%43,1)
Tekerleme	7(%4,7)	9(%5,3)
Halk Müziği Ezgisi	34(%22,7)	24(%14,3)
TSM-Başka Türde Şarkı	5(%3,3)	9(%5,3)
Marş	11(%7,2)	2(%1,2)
Sözsüz Ezgi	1(%0,65)	8(%4,7)
Yabancı Sözlü Ezgi	-	9(%5,3)
Uyarlama	2(%1,3)	6(%3,5)
Popüler Müzik Örneği	3(%1,95)	28(16,7)
İlahi/Dini Müzik	4(%2,6)	-
Geleneksel Askeri Müzik	2(%1,3)	-
Toplam	151(%100)	167(%100)

Tablo 7'ye göre Kazakistan ve Türkiye'deki ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarının içerdiği ezgilerin geneli incelendiğinde; toplam ezgi sayıları birbirine yakın olmakla birlikte Kazakistan kitaplarındaki ezgi sayısının biraz daha fazla olduğu(151/167); okul şarkılarına Türkiye'de daha fazla ağırlık verildiği(%54,3-%43,1); tekerlemeler ve halk müziği örnekleri birlikte değerlendirildiğinde Türkiye'nin ilk ve orta okul müzik ders kitaplarında bu örneklere daha fazla yer verdiği(27,4/19,6); Türkiye'de marşlara Kazakistan'a göre daha fazla önem verildiği(%7,2-%1,2); Kazakistan'da sözsüz ezgilere daha fazla zaman ayırıldığı(%4,7-%0,65); Kazakistan'da yabancı sözlü ezgiler ile uyarlama ezgilere

daha çok yer verildiği(%8,8-%1,3); Türkiye'de dini müzik ve geleneksel askeri müzik örneklerine yer verilirken Kazakistan'da bu örneklerden yararlanılmadığı; popüler müzik örneklerine de Kazakistan'da dikkate değer boyutta zaman ayırıldığı(%16,7-%1,95) görülmektedir.

Ülkelerin kendi müzik kültürleri ile ilgili olarak bu çeşitlilik ve oranlar değerlendirilebilir. Ancak müzik eğitiminin temel prensipleri ile değerlendirildiğinde Kazakistan'da popüler müzik örnekleri, sözsüz müzik örnekleri, uyarlama ezgiler ile yabancı sözlü müzik örneklerine ayırılan oran %30,2'ye ulaşmaktadır. Türkiye'de ise bu oran %3,90'da kalmıştır. Bu oranlara göre Kazakistan müzik eğitiminin aktarma, öykünme müziklerle birlikte popüler şarkılara daha fazla eğilim gösterdiği ve diğer taraftan çalgı müziğini daha fazla önemsediği söylenebilir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Kazakistan ve Türkiye'de müzik eğitim sisteminde ilkokul ve ortaokul basamakları incelendiğinde;

-Kazakistan'da ilkokul eğitiminin dört yıl, ortaokul eğitiminin iki yıl olmasına karşın Türkiye'de ilk ve ortaokul eğitimleri dörder yıl olduğu,

-Her iki ülkede de ilkokul ve ortaokul süresince müzik derslerinin haftada birer saat olduğu,

-İlk üç sınıfta Kazakistan müzik ders kitaplarında daha fazla ezgi olduğu, ancak bu farkın son üç yılda Türkiye'deki müzik ders kitaplarındaki ezgi sayısının artışıyla kapandığı,

-Türkiye'de ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarında okul şarkılarına daha fazla ağırlık verildiği(%54,3-%43,1);

-Tekerlemeler ve halk müziği örnekleri birlikte değerlendirildiğinde Türkiye'nin ilk ve ortaokul müzik ders kitaplarında bu ezgi türlerine daha fazla yer verdiği(27,4/19,6);

-Türkiye'de marşlara Kazakistan'a göre daha fazla önem verildiği(%7,2-%1,2);

-Kazakistan'da sözsüz ezgilere daha fazla zaman ayırıldığı(%4,7-%0,65);

-Kazakistan'da yabancı sözlü ezgiler ile uyarlama ezgilere daha çok yer verildiği(%8,8-%1,3);

-Türkiye'de dini müzik ve geleneksel askeri müzik örneklerine yer verilirken(%3,9) Kazakistan'da bu örneklerden yararlanılmadığı;

-Popüler müzik örneklerine de Kazakistan'da dikkate değer boyutta zaman ayırıldığı(%16,7-%1,95) sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

-Kazakistan müzik eğitimi üzerine yapılan bu çalışmadan yola çıkılarak Türk dünyası ülkelerinin müzik sistemleriyle ilgili ayrıntılı çalışmalar yapılması, bu çalışmaların birbirleriyle karşılaştırılması ve müzik eğitimine ışık tutacak yeni bulgulara erişilebilmesi öneri olarak düşünülebilir.

-Kazakistan ve Türkiye arasında müzik eğitiminin farklı tür ve basamaklarında karşılaştırmalar yapılarak kültürel etkileşim yollarının açılması ve genişletilmesi düşünülebilir.

KAYNAKÇA

Akçalı, E. Vural ., Topal, D., Yamaner, B., Çakar, Ö. (2018), İlkokul Müzik Ders Kitabı 6, MEB, Devlet Kitapları, Birinci Baskı, Başak Matbaacılık ve Tanıtım, Ankara.

Aksoy, B. (1985). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Musiki ve Batılılaşma (1212-1236).* Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, Müzik Bölümü (1211-1236), Cilt 4, İletişim Yayınları, İstanbul

Aksu, C. (2010). Türkiye'de Eğitim Müziği (Tanım-Kapsam-Sorunlar ve Öneriler). Bemol Müzik Yayınları, Kurtiş Matbaacılık, İstanbul

Aral, S., Gerçek, B., Kökkeçeci, C., Türkili. K. (2018), İlkokul Müzik Ders Kitabı 3, MEB, Devlet Kitapları, Birinci Baskı, Başak Matbaacılık ve Tanıtım, Ankara.

Ayan, D. (2011). *Bela Bartok'un Türk Halk Müziği Derlemeleri Üzerine Çalışmalar,* Kitabevi Yayınları, Çalış Ofset, İstanbul.

Aydar, A. (2017), Kak Razvivalas' Kul'turnaya i Muzikal'naya Jizn' Kazahstana v Voenniye Godı (İkinci Dünya Savaşı Sırasında Kazak Kültürü ve Müziğinin Gelişme Durumu), yayın tarihi 28.11.2017, http://el.kz/ru/news/kul_tura/kak_razvivalas__muzikal_naya_i_kul_turnaya_zhizn__kazahstana_v_voennie_godi internet sayfasından 18.04.2018 tarihinde erişilmiştir.

Baz, M. (2019). İlkokul Sınıf ve Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin 2018 Müzik Dersi Öğretim Programı Hakkındaki Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya

Berker, E. (1985). Geçmişten Geleceğe Türk Musikisi (9-53), Türk Gençliğinin Müzik Eğitimi, Türk Kadınları Kültür Derneği Yayınları, Kadıoğlu Matbaası, Ankara

Büyükyıldız, H. Z. (2009). *Türk Halk Müziği-Ulusal Türk Müziği,* Papatya Yayıncılık, İstanbul.

Coşkun, M. (2008). Türk Müzik Kültürüne Yönelik Planlı Kalkınma Dönemi Politikaları ve Türk Müzik Eğitimine Etkileri, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çalışkan, B.K ., Sevinç, Ç., Tamay Tezcan, S., Varlı Esen, E. (2018), İlkokul Müzik Ders Kitabı 4, MEB, Devlet Kitapları, Birinci Baskı, Başak Matbaacılık ve Tanıtım, Ankara.

Çelik, M ., Efendioğlu, Y., Özer, H., Özkan, İ. (2018), İlkokul Müzik Ders Kitabı 5, MEB, Devlet Kitapları, Birinci Baskı, Başak Matbaacılık ve Tanıtım, Ankara.

Çelik, M., Efendioğlu, Y.,Özer, H., Özkan, İ. (2018). İlk Okul Müzik Ders Kitabı 1, MEB, Devlet Kitapları, Birinci Baskı, Başak Matbaacılık ve Tanıtım, Ankara.

Djerdimaliyeva, R. R, "Novıye Tendentsii Muzıkal'nogo Obrazovaniya v Respublike Kazahstan (Kazakistan Cumhuriyetinde Müzik Eğitiminde Yeni Eğilimler)", https://library.wksu.kz/index.php?option=com_docman&task=doc. İnternet sayfasından 23.05.2018 tarihinde erişilmiştir.

Dobrovolskaya, L. V, "Natıonal Musıcal Tradıtıons In The Lessons Of Musıc In Khazakstan Schools", Mejdunarodnıy Opıt Araştırma Kitabı içinde, 2011, № 3.

Eisler, H. (2006). *Müzikte Diyalektik (21-80).* çeviren: Yılmaz Onay. Müzik Üzerine Tartışmalar (Derleme). Evrensel Basım Yayın, Ezgi Matbaası, İstanbul

Etyemez, R. (2016). *Ahıska Türkleri Folklorü Üzerine Bir Araştırma(Kazakistan Almatı Bölgesi),* Yüksek Lisans Tezi, SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsüs, Isparta

Gökmen, İ., Marul, Ö., Yavuz, F, (2018), İlkokul Müzik Ders Kitabı 2, MEB, Devlet Kitapları, Birinci Baskı, Başak Matbaacılık ve Tanıtım,Ankara.

Halıcı, Ş. (2009). Ankara Devlet Konservatuarı'nın Kuruluşu: Prof Carl Ebert'in Raporları, T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını:361, Sistem Ofset-Basım, Ankara

Jayımov, A., Burkitov, S., Iskakov, B. (1992), Dombıra Üyrenü Mektebi, Öner Yayınları, Almatı.

Jubanov, A. (1960) Gasırlar Pernesi, Oner Yayınları,Almatı

Katoğlu, M. (2008), Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür, Sanat, (Yayın Yönetmeni: Sina Akşin), Türkiye Tarihi 4-Çağdaş Türkiye 1908-1980, (10.Basım), İstanbul: Cem Yayınevi,(417-519)

Kazakistan-Türkiye İlişkilerinin Geleceği Uluslararası Sempozyum http://atam.gov.tr/wp-content/uploads/SONUÇ-BİLDİRİSİ.pdf 04.05.2019 tarihinde erişilmiş

Kertz-Welzel, A. (2008). *Music education in the twenty-first century: a cross-cultural comparison of German and American music education towards a new concept of international dialogue(*439-449), Music Education Research Vol. 10, No. 4, December 2008,

Kulmanova, SH., Suleymenova, B., Tokzhanov, T. (2017), Muzıka 2, Atamura Yayınları, Almaty.

Kulmanova, SH., Suleymenova, B., Tokzhanov, T. (2018), Muzıka 3, Atamura Yayınları, Almaty.

Kulmanova, SH., Suleymenova, B., Tokzhanov, T. (2017), Muzıka 5, Atamura Yayınları, Almaty.

Magauin, M. (1968). Kobız Sarını, Jazuşsı Yayınları, Almatı.

Maykeyeva, R. (2000). *Türk Halk Müziği ve Kazak Halk Müxiği Çalgıları Üzerine Bir İnceleme,* Yüksek Lisans Tezi, İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Müzik Eğitimi, (2013), Uchebno-Metodicheskiye Materiyalı (Eğitim-Metodik Malzemeler), Semey Yayınları, Astana.

Orazaliyeva, M. A., Omarova, S. K, (2016), Müzik 1. Sınıf Ders Kitabı, Almatı Kitap Yayınları, Almatı

Özdek, A. (2012), Ulusal müzik eğitiminde halk müziğinin yeri: Türkiye-Azerbaycan örneği, Doktora Tezi, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Rayımbergenov, A. (1990). Küy Kaynarı, Öner Yayınları, Almatı.

Rayımbergenov, A., Rayımbergenova, S., Baybosınov, Y, (2013), Müzik 2. Sınıf Ders Kitabı, Atamura Yayınları, Almatı.

Rayımbergenov, A., Rayımbergenova, S., Baybosınov, Y, (2014a), Müzik 4. Sınıf Ders Kitabı, Atamura Yayınları, Almatı.

Rayımbergenov, A., Rayımbergenova, S., Baybosınov, Y, (2015b), Müzik 5. Sınıf Ders Kitabı, Atamura Yayınları, Almatı.

Rayımbergenov, A., Rayımbergenova, S., Baybosınov, Y, (2015c), Müzik 6. Sınıf Ders Kitabı, Atamura Yayınları, Almatı.

Serikkhankyzy, S. (2018). Türkiye ve Kazakistan'da Okutulan 6. Sınıf Türkçe, Kazak Edebiyatı ve Rus Edebiyatı Ders Kitaplarının Değerler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan

Shuinshina, N. (2006) *Türkiye ve Kazakistan Eğitim Sistemlerinin Örgütsel Yapılarının Karşılaştırılması(Merkezi ve Taşra Teşkilatı Açısından)* Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Solakoğlu, S. (2011). Türklerde Küy Sanatı ve Kazak Türklerinin Küy Geleneği, Yüksek Lisans Tezi, SAKARYA ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya

Suhodolskaya, O. A, Muzykalnoe Obrazovaniye Kazahstana Kak Vajniy Faktor Razvitiya https://ds04.infourok.ru/uploads/doc/01b8/000b9a77-fda7fa3c.doc 23.03.2019 tarihinde erişilmiştir

Sun, M. (2001). *Eğitsel Müzik Öğretimi (87-105).* Müzik Öğretimi, Haz.: Ahmet Say, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Üçüncü Basım, Sözkesen Matbaası, Ankara

Süyinşaliyev, H. (1969). "Korkıt Ata Kitabı Jaylı", Kazakstan Mektebi, S. 9, s.87-90.

Temiz, E. (2010). *Türkiye'de Cumhuriyet Döneminden Önce Kurulan Resmî ve Gönüllü Müzik Kuruluşları (324-332).* e-Journal of New World Sciences Academy 2010, Fine Arts, Volume: 5, Number: 4, Article Number:D0036, www.newwsa.com

Tenrginews, 2015, Doşkol'naya Obrazovaniye: Chemu Obuchayut Budushshih Shkol'nikov? (Okul Öncesi Eğitim: Gelecekteki Okul Çocuklarına Ne Öğretilir?), https://tengrinews.kz/explorer/doshkol-noe-obrazovanie.html internet sayfasından 18.04.2018 tarihinde erişilmiştir.

Tura, Y. (1983). *Cumhuriyet Döneminde Türk Musikisi (1510-1516).* Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, Müzik Bölümü (1475-1534), Cilt 10, İletişim Yayınları, Gözlem Matbaacılık Kolektif Şirketi, İstanbul

Türkiye – Kazakistan Siyasi İlişkileri http://www.mfa.gov.tr/turkiye-kazakistan-siyasi-iliskileri_.mfa 06.09.2019 tarihinde erişilmiştir

Türkoğlu, A. (1998), *Karşılaştırmalı Eğitim: Dünya Ülkelerinden Örneklerle*, Baki Kitabevi, Adana

Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar.* Müzik Ansiklopedisi Yayınları, İkinci Basım, Adalet Matbaası, Ankara.

Uçan, A. (2000). *Geçmişten Günümüze Günümüzden Geleceğe Türk Müzik Kültürü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Birinci Basım, Sözkesen Matbaası, Ankara

Uçan, A. (2001). *Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış (115-133).* Müzik Öğretimi, Haz.: Ahmet Say, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Üçüncü Basım, Sözkesen Matbaası, Ankara.

Valiullina, R. N., Mahanova, A. K, (2014), Müzik 3. Sınıf Ders Kitabı, Atamura Yayınları, Almatı.

Williams, R. (1993), *Kültür,* Çev.: Suavi Aydın, İmge Kitabevi, Ankara.

Yahya Kaçar, G. (2009). *Türk Mûsikîsi Üzerine Görüşler (Analiz ve Yorumlar).* Maya Akademi Yayınları, BRC Matbaası, Ankara

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,* (6. Baskı), Seçkin Yyaınları, Sözkesen Matbaacılık, Ankara

Yıldız, D. (2001), *Ulusal Müzik Ve Musorgski,* Sevda-Cenap And Vakfı Yayınları, Rekmay Ltd., Ankara.

GÖRÜŞMELER

Prof. T. Tokzhanov. Almaty Kurmangazi Millî Konservatuarı Halk Müziği Bölümü. (3 Eylül 2018)

Prof. Dr. A.Rayımbergenov. Almaty "Kokil" Özel Eğitim Okulu-Müdür (4 Eylül 2018)

Rauşan Maldıbayeva. Astana Milli Sanat Üniversitesi. Müzikoloji Ana Bilim Dalı (23 Ağustos 2018)

EKLER

1. **Görüşme Metinleri**
2. **Almaty Kokil özel okulu "Murager" programı**
3. **Almaty Kokil özel okulu "Murager" programı içeriği**
4. **a-Almaty Kokil özel okulu "Murager" 1.sınıf müzik dersi planı**

   b-Almaty Kokil özel okulu "Murager" 2.sınıf müzik dersi planı

   c-Almaty Kokil özel okulu "Murager" 3.sınıf müzik dersi planı

   d-Almaty Kokil özel okulu "Murager" 4.sınıf müzik dersi planı

EK 1. Kazakistan'da Müzik Eğitimi Kurumlarında Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerin Metinleri

Görüşme yapılan idareci ve eğitimcilere araştırmamızın amacı açıklanmış, Kazakistan genel müzik eğitim kurumlarındaki halk müziğiyle ilgili fikirler ve aşağdaki sorular sorulmuştur.

1) Kazakistan'da müzik eğitimi sistemindeki en önemli unsur nedir?

2) Halk müziğinin Kazakistan'daki eğitim sistemindeki önemi nedir?

3) Halk müziğini öğretirken nelere dikkat edilmelidir?

Prof. Tolepbergen Tokjan. Kurmangazi Kazak Milli KoNservatuvarı Halk Müziği Bölümü Öğretmeni.

Ülkemiz bağımsızlığı kazandığı andan itibaren halkımız ulusal geleneklere döndü. Kazak ortaokullarının açılması, müzik ders kitaplarının yayınlanması eğitim, bilim ve kültürün gelişimine katkıda bulundu. Özellikle Kazak müziğinin gelişmesinde Abdulhamid Raimbergenov'un "Murager" programı özel bir yeri sahiptir. Program içeriği milli destanlar, sözlü edebiyat, halk eserleri ve sanat üzerine kuruludur. Ancak, bilinmeyen nedenlerden dolayı, bu eğitim sistemi kaldırıldı. Bu program uygulamalı özel eğitim okullarında çalışmaya devam edeceği bilinmektedir. Yeni müzik programı olarak Eğitim Bakanlığı İhale şartlarına göre yazılan programlar kabul edilmektedir.

Bu günlerde müzik eğitiminin gelişim yönü değişiyor. Kazak müzik kültürünü modernleşen sistemlerle ilerletmeliyiz. Önemli olan ulusal müziği, milli sanatımızın özünü bozmadan gelecek nesile aktarmak.

Suleymenov ve Kulmanov gibi yazarlarla birlikte, Eğitim ve Bilim Bakanlığı'nın onaylı eğitim müfredatına ve A.Raimbergenov'un "Murager" programı üzerine dayanarak, 2-5. sınıflar için müzik ders programı oluşturduk. Ulusal müziği modern sistemlerle birleştirmek, programın ana yönü ve amacıdır. Her sınıf ve dönem için milli şarkılar, plan materyallerine göre masallar, el sanatı, destan, şiirler hazırlandı.

Bundan çıkan sonuç, öğrencilerin kendi halkının müzik kültürünü öğrendiği, Kazak halk müziğine saygı gösterdiği zaman, dünya müzik kültürüne saygı göstereceğinden ve modernleşen dünyaya kendi müzik kültürünü tanıtabileceğinden emin olabiliriz.

Kazak halkın yıllar boyunca kazandığı yaşam tarzı, kutsal inançları, değerleri, misafirperverliği, müzik kültürü, temelinden oluştu. Göçebe hayatında eğitim okulları olmadığı için, çocuk eğitimi destan, şarkı ve türkü aracılığıyla nasihat edilerek eğitilmişti. Bu eski kültürü yaşattığımız zaman sağlıklı, yetkin ve bilinçli nesil yaşayacağına eminiz. Her durumda, ulusal kültüre güvenmek gerekir. Halk müziği her bir kişinin sanat, ruhsal ve kültürel gelişimi için önemlidir.

Bugün, ilkokul öğrencilerinin güzelliği görebilmesi, anlayabilmesi, yaşamlarını zenginleştirebilmesi, vatanı, kendi topraklarını ve doğasını sevebilmesi için halk müziği geleneğine ilgilerini çektirmek çok önemlidir. Öğrencinin kısırlık ve kusurluluk, iyilik ve kötülük, nezaket ve kabalık, neşe ve keder arasındaki farkı ayırt etmesi için kültürümüzün önemi zordur.

Kültür ve sanat güzelliği insan düşüncesinde güzellik duygusunu yaratır. Bu nedenle, çocuğun duyguları farklı yöntemlerle uyandırılır. Biri müzikten hoşlanırsa, biri resimden duygulanır, başka birirsi şiirden. Öğretmenin görevi öğrenciye hangi sanatın ona çekici geldiğini bulmak ve hissetirmek. Zhubanov'a göre, ilkokul öğrencilerinin estetik kültürünün gelişimi, sınıf öğretmenlerinin ulusal eğitim yöntemlerini etkin bir şekilde kullanma yeteneğine bağlıdır.

Öğrencilerin müzikle ilgili görüşlerini geliştirme yöntemleri çeşitli ve öğrencinin yaşına bağlıdır. Müzik görüşü oluşturma yöntemleri görsel ve sözlü olarak ikiye ayırılır.

Örneğin, ilkokul müzik dersinde halk müziği,destan şarkılara odaklanmaktadır. "Aksak Kulan" efsanesiyle söz ve müziğin ne kadar etkileyici olduğunu göstermektedir. Bu yöntem, öğrencinin müzik dinlerken müzik bilgilerini, düşüncelerini geliştireceğini görüyoruz .

Günümüzde, müzik teknolojisi, bilgi teknoloji ve animasyon programlarının çoğalması öğrencileri etkilemektedir. Ek materyallerin öğretmen tarafından kullanılması, öğrencinin ilgisini arttırır ve üzerine odaklanır ve çocukların müzik eğitimini arttırmakla kalmıyor, aynı zamanda öğrencinin teknolojik bilgi gelişmesi için de katkıda bulunuyor.

Prof.Dr Abdulhamid Raimbergenov. "Murager" Eğitim Sistemi Programı Kurucuşu. "Kokil" Özel Okulu Müdürü.

Kazakistanda genel müzik eğitimi müzik dersinin ana yönü, çocukların şarkı söyleye bilmesi ve 8 Mart, Anneler Günü, Yeni Yıl, Nevruz gibi bayramlarda öğrencilerin toplu halde şarkı söylemesidir. Sanat ve eğitime olan heveslerini artırmak, konserlere aktif bir şekilde organize edilerek katılmasıdır. Müzik dersi bir çocuğun gelişimine, yeteneklerininin keşfedilmesine olanak sağlar. Öğrencinin müzik dersinde sadece şarkı söylemeye alıştırmak yerine, bir enstrüman çalabilmesini sağlamak gerekir.

Genel müzik eğitimi halk müziğine odaklanarak, ders içeriğinde ninne, destan, halk şarkılarını kullanması gerekir. Ancak yeni yapılan genel müzik eğitim sisteminde halk müziği materiyalleri eksikliği gözüküyor. Bu nedenle, bu bilgilere erişebilmek için halk müziği yazarları bir araya gelerek, o eski çalışmaları düzelterek ve eklemeler yaparak yeni sistem oluşturduk. Kazak şarkıları, halk besteciler, tarihi efsaneler, dünya müziğinin dağılımının halk müziğiyle bağlantısı gibi konuları kapsandı.

Öğrencinin algısına göre eğitim sistemi bir kaç seviyeden oluşuyor. Ders konuları gittikçe zorlaşmaktadır. O nedenle konular her zaman tekrarlanmalıdır. Tekrarlanan ve öğrenilen bilgileri öğrencinin yeniden değerlendirmesini ve konuya farklı yönden baka bilmesinini sağlar. Müzik eğitimi vermeden önce öncelikle yeteneklerini ayırt etmek gerekir. Müzik her şeyden önce duygusal tatmini verir. İkincisi, müzik eğitiminin temeli, bilim yoluyla gelişmelidir. Müzik eğitiminin temeli müzik teorisi değil pratik çalışmalara yoğunluk verilmelidir.

Prof. Dr. Raushan Maldıbayeva. Kazak Milli Sanat Üniversitesi Öğretmeni.

Tek bir sistem yoktur. Şimdiki sistem Sovyetler Birliği'nin bir kopyasıdır. (1989 ulusal nüfus sayımı Sovyetler Birliği'nde 60'tan fazla milletten ve 286.7 milyon insandan oluşmuştur). Kazakistan bağımsızlık kazandığından bu yana 28 yıl geçmiş olmasına rağmen ve çok fazla müzik programımız olmasına rağmen hala bir sistemimiz yok. Sovyet müzik sisteminin kurucusu olarak Dmitry Borisovich Kabalevsky bilinmektedir. 1970-1980 yıllarında D.B. Kabalevsky tarafından "Müzik" programı yapıldı. Programın amacı çocukların etnik köken, kültürününe bakılmadan müzik eğitimi vermektir. Kazak genel müzik eğitimi 1998 yılına kadar bu sistemi kullandı. 1998 yıllarından sonra B.Zhizatov, R. Zhardemalieva, G. Karamoldayeva yazarları tarafından müzik programı sunuldu. 1998 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, bu değişiklikleri ve gereklilikleri dikkate alarak bu programı kabul etti.

Gençlerin müzikal-estetik eğitim programı olarak M. Baltabayev, S. Zakbalaeva, T. Kyshkashbayev yazarlar tarafından "Elim-ai" programı hazırlandı.

A. Raimembergenov ve S. Raiymbergenova 1994 yılında sanat ve müzik türlerini bütünleştirerek genel eğitim için "Murager" programını tasarladılar.

Müzik ve sanat disiplinlerini genişletmeyi amaçlayan, Sh. Kulmanova, M. Orazalieva, B.Suleimenova yazarları tarafından yazılan "Ana" Programıdır.

Her okul müzik program içeriğini kendisi hazırlamaktadır. Örneğin, Nazarbayev Üstün Zekalı Çocuklar Okulu'nda müzik dersi Prof. Aitzhan Toktağan tarafından hazırlanan programla yürütülmektedir. Program Raimbergenov'un metoduna göre uyarlanmıştır. Bu okul mezunlarının %99'u eğitimini devam ettirmek için yurt dışına gittiği biliniyor. Demek ki yurt dışına giden öğrenciler Kazak kültürü ve geleneklerini bilmelidir. Bu programın Nazarbayev okulunun bir parçası olmasının nedeni budur. Bu program diğer ortaöğretim okulları tarafından kabul edilirse, müzik fakulteleri mezunlarına daha fazla iş sağlanırdı.

Kabalevsky'nin yöntemi yaygın olduğu nedeniyle Mozart, Prokofiy, Shestakovic gibi klasik bestecilere öncelik verilmektedir.

Öncelikle, ulusal müzik olmalı. Carl Orf, Bartok, Zlatan Cody müzik sistemlerini ulusal müziğe dayanarak oluşturdular. Zemsovsky'ye göre, çocuk 5 yaşına kadar halk müziğiyle beslenmelidir. Anneler cocuğuna radyo veya youtube'dan şarkı açmak yerine kendi sesiyle şarkı söylemelidir. Etno ses dediğimiz bir kavram var. Kendi dilinde konuşulan, söylenen her şey çocukları küçüklüğünden etkiliyor. Şimdiki siyasi görüşler halkın ruh gelişimi artmasını istemiyor. Örneğin, Türkiye'de her şey Türkçe, insanlar her yerde Türkçe konuşuyorlar. Bu Atatürk'ün çizdiği yoldu. Henüz böyle bir reformatörümüz maalesef yok.

EK 2. Almaty Kokil özel okulu "Murager" programı

Murager programı ulusal eğitim sistemine dayalı bir metottur. Program şimdiki Kazak genel müzik eğitiminde müzik dersi ilk ve orta okullarda nasıl verilmesi gerektiği sorusunu cevaplayan bir okul sistemi olarak tasarlandı. Beşinci sınıfa gelen öğrenci aşık geleneği ile tanışıp kendi tarafından şiir bestelemesi amaçlanmakta. Altıncı sınıfa gelen öğrenciye Buhar, Nurtugan v.b ozanların bestelerini öğretip, bunlara benzer şekilde kendi bestelerini yazmasına yol açmak. Yedinci sınıf öğrencileri akraba Türk milletlerinin müzik kültürü ve besteleri hakkında bilgi sahibi olacak. Sekizinci sınıfta Kazak modern müziği ile batı klasik müziğine giriş yapacaklar. Öğretim yılı içeriği 'söz ve müzik', 'çizimler ve müzik', 'sanatkarlar', 'Klasik ve modern müzikler' gibi dönem başlıkları ile başlanacak. Öğrencilere ilk olarak ulusal müzik kültürünü öğretip sonra dünya müzik sanatıyla tanıştırmak.

Ulusal eğitim sitemine dayalı "Murager" programı sınıftaki öğrenci sayısına bakılmaksızın, tüm öğrencilere çalgı çalmayı öğrenmeye teşvik eder. "Murager" programı, geleneksel Kazak müzik kültürünü temele alarak yaratıcı yeteneklerini keşfetmeye dayanmaktadır. Programın yazarları: A. Raimbergenov, S. Raimbergenova, U. Baybusinov.

EK 3. Almaty Kokil Özel Okulu "Murager" Programı İçeriği

1. sınıf içeriği Kazak halk çalgıları ortaya çıkışıyla ilgili ilginç efsanelerden oluşuyor. Aynı zamanda, çocuklara dombra egzersizleri öğretilecek.

2. sınıfta öğrenciler Korkyt, Kurmangazy, Dina, Kazangap gibi halk bestecilerinin hayatı ve besteciliği hakkında öğrenir ve dombra'da ustalaşmaya devam ederler.

3. sınıfta halk bestecilerin lirik şarkılarıyla birlikte Kazak gelenekleri ile tanıştırılıyor.

4. sınıfta öğrencilerden halk çalgıları müzik topluluğu kurulup, güvenlerini arttırmak için sahnede konserler verecek.

5.sınıfta aşık geleneğin tarihi ve aşık kültürünü inceleyerek, kendi bestelerini yapıyorlar.

6. sınıfta, ozanlar geleneğini ile tanıştıktan sonra kendi şiirlerinin yazacaklar

7. sınıfta, Batı ve Doğu klasik sanatıyla tanışacak.

Kazakistan'ın tüm bölgelerinde "Murager" programı uygulamalı dersleri açıldı. "Murager" programı, Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı'nın izniyle yürütülmektedir. Şu anda, bu program ülke genelinde altmıştan fazla genel eğitim okulunda yürütülmekte ve yedi binden fazla çocuk dombra çalmayı öğrenmektedir.

EK 4.a. - Almaty Kokil Özel Okulu "Murager" 1. Sınıf Müzik Dersi Planı

1-sınıf 1. dönem (18 saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Okur yazarlık	Görüntü
1	Dombra aleti	1	04.09.	Dombra yapısı ile tanışmak	Dombra enstrümanı ile tanışmak	Dombra enstrümanı
2	Halk müziği (küi) "Aksak Kulan"	1	05.09	KerBoğa Ozanın çaldığı parça		Dombra, resimler, dinleme
3	Halk müziği (küi) "Aksak Kulan"2. bölüm	1	11.09	Kulanların (yaban at) ayak sesleri		
4	"Aksak Kulan" Tekrarlamak	1	12.09	"Aksak Kulan" 1.ve 2. Bölüm		
5	Halk müziği (küi) "Nar İdirgen"	1	18.09	Yaşlı küicinin deveyi çağırması		Dombra, resimler, dinleme
6	Halk müziği (küi) "Nar İdirgen" 2. Bölüm	1	19.09	Küicinin deveyi eğitmesi		
7	"Nar İdirgen" tekrarlamak	1	25.09	"Nar İdirgen" 1. Ve 2. Bölüm		
8	Halk müziği (küi) "Tepen Gök"	1	26.09	**"**Senin gökala tulparın başı olduğunu kim söyler"		Dombra, resimler, dinleme
9	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 1.bölüm tekrarlamak	1	02.10	"Tepen Gök" 1.bölüm	Eserleri bölüme ayırmak	
10	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 2. bölüm	1	03.10	"Tepen Gök" 2.bölüm		
11	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 2.bölüm tekrarlamak	1	09.10	"Tepen Gök" 1.ve 2.bölüm		
12	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 3.bölüm	1	10.10	"Tepen Gök" 3.bölüm		Dombra, resimler, dinleme
13	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 3.bölüm tekrarlamak	1	16.10	"Tepen Gök" 1.2.3.bölüm		
14	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 4.bölüm	1	17.10	"Tepen Gök" 4.bölüm		Dombra, resimler, dinleme
15	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 4.bölüm tekrarlamak	1	23.10	"Tepen Gök" 1.2.3.4.bölüm		
16	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 5.bölüm	1	24.10	"Tepen Gök" 5.bölüm		
17	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" 5.bölüm tekrarlamak	1	30.10	"Tepen Gök" 1.2.3.4.5.bölüm		Dombra, resimler, dinleme
18	Halk müziği (küi) "Tepen Gök" efsanesinin 5. Bölümünü tekrarlamak	1	31.10	Dönemde geçilen tüm konuları tekrarlamak		Dombra, resimler, dinleme

1.sınıf ilk dönemin müzik dersi haftada iki gün birer saat arka arkaya verilmektedir. İlk dönemde dombra yapısı ile tanışmaktadır. Dört tane halk müziği, efsanesi ve tarihi ile birlikte öğretilmektedir. Derst efsaneye göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir.

1-sınıf 2. dönem (14 saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Dombra eğitimi	Görüntü
1	İlk dönem konuları tekrarlamak	1	13.11	Halk eserleri "Aksak Kulan" "Nar İdirgen" "Tepen Gök"		
2	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk "	1	14.11	"Yetim çocuk" tanrıya yalvarışı	"Beş parmak" egzersizi	Dombra, resimler, dinleme
3	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk" 2.bölüm	1	20.11	"Yetim çocuk" evini özlemesi	Sağ el hareketleri	
4	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk" 3.bölüm	1	21.11	"Yetim çocuk" vedalaşması	"Üç parmak" egzersizi	
5	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk"4.bölüm	1	27.11	"Yetim çocuk" şarkı söylemesi	"İki parmak" egzersizi	Dombra, resimler, dinleme
6	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk" .5bölüm	1	28.11	"Yetim çocuk" bu topraklara nerden geldin	"Bir parmak" egzersizi	
7	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk" 6.bölüm	1	04.12	Semrük kuşu	"Baş parmak" egzersizi	
8	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk" 7.bölüm	1	05.12	Er Köben	1.egzersiz "Alakay"	Dombra, resimler, dinleme
9	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk" 8.bölüm	1	11.12	Yetim çocoğun Er Köbenle vedalaşması	2.egzersiz " Ala,ala"	
10	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk" 1.ve 4.bölüm tekrarlamak	1	12.12	"Yetim çocuk"1.2.3.4.bölüm	3.egzersiz "Ala,ala,alakay"	Dombra, resimler, dinleme
11	Halk müziği (küi) "Yetim çocuk" 5. ve 8. Bölüm tekrarlamak	1	18.12	"Yetim çocuk"5.6.7.8.bölüm	4.egzersiz "Erkem-ay"	
12	Halk eserleri "Aksak Kulan" "Nar İdirgen" tekrarlamak	1	19.12	Halk eserleri "Aksak Kulan" "Nar İdirgen"	5.egzersiz "Körkem-ay"	Dombra, resimler, dinleme
13	"Tepen Gök" tekrarlamak	1	25.12	"Tepen Gök"	6.egzersiz "Erten-ay"	
14	Dönem sonu dersi	1	26.12	"Yetim çocuk" eserini tekrarlamak	Dönemde geçilen egzersizleri tekrarlamak	Dombra, resimler, dinleme

1. sınıf 2. dönemde müzik dersi haftada iki gün birer saat arka arkaya verilmektedir. Basit egzersiz, şarkılarla dombra'ya giriş yapılmaktadır. İlk dönem konuları tekrarlandıktan sonra 2.dönem derslerine geçmektedir. Dönemde 8 bölümden oluşan efsaneyi tarihi ile birlikte öğretmektedir. Derste efsaneye göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem sonunda iki dönem konularını tekrarlamaktadırlar.

1-sınıf 3. dönem (10 saat)

	Ders konusu	**Saat**	**Gün/ay**	**Dinlenecek müzik**	**Öğretilen müzikler**	**Görüntü**
1	1.ve 2. dönem konuları tekrarlamak	1		Halk eserleri "Aksak Kulan" "Nar İdirgen" "Tepen Gök" "Yetim çocuk" efsanelerini tekrarlamak	2.dönemde geçilen egzersizleri tekrarlamak	Dombra enstrümanı
2	Eski Kazak üflemeli çalgısı "Sıbızgı"	1		Çocuğun annesine söylediği şarkı	"Erkem-ay"	Dombra,egsaneye göre resimler, dinleme
3	Eski Kazak üflemeli çalgısı "Sıbızgı"	1		Asan'ın sıbızgı çalması	"Erkem-ay"	Dombra,egsaneye göre resimler, dinleme
4	Eski Kazak çalgısı "Şankobuz"	1		Halk müziği "Bozingen"	"Erkem-ay"	
5	Halk müziği "Bozingen"	1		Devenin kaygırması (acısı)	"Erkem-ay"	Dombra, resimler, dinleme
6	Eski Kazak çalgısı "Sazsırnay"	1		"Elim-ay" şarkısı	"Erkem-ay"	
7	"Sıbızgı sırrı" eseri	1		"Sıbızgı sırrı" eseri	"Erkem-ay"	
8	Halk müziği "Bozingen" eserini tekrarlamak	1		Halk müziği "Bozingen"	"Erkem-ay"	Dombra, resimler, dinleme
9	"Elim-ay" şarkısını tekrarlamak	1		"Elim-ay" şarkısı	"Erkem-ay"	Dombra,egsaneye göre resimler, dinleme
10	Dönem sonu dersi	1		Dönemde geçilen konuları tekrarlamak	"Erkem-ay"	

1. sınıf 3. dönemde müzik dersi haftada bir saat verilmektedir. Öğrenciler basit şarkıları dombra'da çalınmasını öğrenmektedir. 1.ve 2. dönem konuları tekrarlandıktan sonra 3.dönem derslerine geçmektedir. Dönemde eski Kazak müzik çalgıları ve o çalgılarda çalınan efsaneler, tarihi ile birlikte okutulmaktadır. Derste efsaneye göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem sonunda 3. dönem konularını tekrarlamaktadır.

1-sınıf 4. dönem (7 saat)

	Ders konusu	**Saat**	**Gün/ay**	**Dinlenecek müzik**	**Öğretilen müzikler**	**Görüntü**
1	3 dönem konuları hakkında konuşma	1		3.dönem müziklerini dinlemek	2.dönemde geçilen egzersizleri tekrarlamak	Dombra enstrümanı 1. sınıf müzikleri
2	Halk müziği, efsane "Jetigennin jeteüi"	1		Avcılığa çıkan avcıların ruh hali	"Erkem-ay"	Dombra,egsaneye göre resimler, dinleme
3	Dersi tekrarlamak	1		"Jetigennin jeteüi" "Avcı Acısı" müzikleri	"Erkem-ay"	Dombra,egsaneye göre resimler, dinleme
4	Eski Kazak çalgısı "Kobuz"	1		Kurdun uluması	"Erkem-ay"	
5	Eski Kazak çalgısı "Kobuz"	1		Köpek sahibinin " Sırttan iyi mi?" diye sorması	"Erkem-ay"	Dombra enstrümanı 1. sınıf müzikleri
6	Halk efsanesi "Çift boynuzlu Zülkarneyn"	1		Bir çocuğun "Zülkarneyn'in boynuzu var" diye bağırması	"Erkem-ay"	Dombra enstrümanı 1. sınıf müzikleri
7	Dönem sonu dersi	1		"Jetigennin jeteüi" "Avcı Acısı" "Sıbızgı sırrı" eserlerini tekrarlamak	"Erkem-ay"	Dombra enstrümanı 1. sınıf müzikleri

1. sınıf 4. dönemde müzik dersi haftada bir saat verilmektedir. 1.2. ve 3. dönem konuları konuşulduktan sonra 4.dönem derslerine geçmektedir. Öğrenciler Dombra'yı basit egzersizleri ve şarkıları tekrarlayarak öğrenmektedir. Dönemde eski Kazak müzik çalgıları ve o çalgılarda çalınan efsaneler, tarihi ile birlikte okutulmaktadır. Derste efsaneye göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem sonunda 4. dönem konularını tekrarlamaktadırlar. 1.Sınıf Sonu 8 tane halk müziği okutulmaktadır, 4 tane eski halk çalgısıyla tanışmaktadır, dombra'da sağ/sol el teknikleri ve bir tane çocuk şarkısı öğretilmektedir.

EK 4.b. - Almaty Kokil Özel Okulu “Murager” 2. Sınıf Müzik Dersi Planı

2-sınıf 1. dönem (18 saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Öğretilen müzik	Motif/Desen	Görüntü
1	Dombra- Büyük üstatların ruh arkadaşı	1	01.09.	Her bölgenin geleneksel müziğini dinletmek	“Erkem-ay”(Nazlım)		Dombra enstrümanı
2	Halk müziği bestecisi – Kurm Angazı	1	05.09	“Aman bol Şeşem aman bol”(Hoşça kal Anne hoşça kal) bestesi	“Kelinşek”(Gelin) eseri		Dombra, resimler, dinleme
3	Kuırmangazı’nın“Aman bol şeşem aman bol”	1	08.09	“Aman bol şeşem aman bol”(Hosça kal Anne,Hosça kal) küi’yi	“Kelinşek”(Gelin) eseri	“Tarak” motifi	
4	Kurmangazı	1	12.09	“Kayran Şeşem” (Zavallı annem)	“Kelinşek”(Gelin) eseri		
5	Ders tekrarlamak	1	15.09	“Kayran Şeşem” (Zavallı annem)	“Kelinşek”(Gelin) eseri	“Tumar” motifi	Dombra, resimler, dinleme
6	Kuırmangazı’nın“Kayran şeşem” (Zavallı annem) küi’yini tekrarlamak	1	19.09	“Kayran Şeşem” (Zavallı annem)	“Kelinşek”(Gelin) eseri		
7	Kurmangazı	1	22.09	“Arba Sokkan”(Araba mücadelesi)	“Kelinşek”(Gelin) eseri		
8	Kurmangazı “Arba Sokkan”(Araba mücadelesi) küi’yini tekrarlamak	1	26.09	“Arba Sokkan” küi’yi	“Kelinşek”(Gelin) eseri	“Sıçan izi” motifi	Dombra, resimler, dinleme
9	Kurmangazı	1	29.09	“Maşina”(Makine)	“Kelinşek”(Gelin) eseri		
10	Kurmangazı “Arba Sokkan” “Maşina”(Makine) küi’lerini tekrarlamak	1	03.10	“Arba Sokkan” “Maşina” küileri	“Kelinşek”(Gelin) eseri		
11	Kurmangazı	1	06.10	“Türmeden kaşkan”(Hapisten kaçan) küi’yi	“Kelinşek”(Gelin) eseri		
12	Kurmangazı “Türmeden kaşkan”(Hapisten kaçan) küi’yini tekrarlamak	1	10.10	“Türmeden kaşkan”(Hapisten kaçan) küi’yi	“Kelinşek”(Gelin) eseri	“Botagöz” motifi	Dombra, resimler, dinleme
13	Kurmangazı	1	13.10	“Kisen aşkan” (Kelepçe kıran)	“Kelinşek”(Gelin) eseri	Öğrendiğimiz motiflerden halı yapmak	
14	Kurmangazı “Kisen aşkan” (Kelepçe kıran) tekrarlamak	1	17.10	“Kisen aşkan” (Kelepçe kıran)	“Kelinşek”(Gelin) eseri		Dombra, resimler, dinleme
15	Kurmangazi	1	20.10	“Kızıl kayın”(Kırmızı huş ağacı)	“Kelinşek”(Gelin) eseri	Öğrendiğimiz motiflerden halı yapmak	
16	Kurmangazi	1	24.10	“Buktım-buktım”	“Kelinşek”(Gelin) eseri		
17	Kurmangazi eserlerini tekrarlamak	1	27.10	Kurmangazi eserlerini dinlemek	“Kelinşek”(Gelin) eseri		Dombra, resimler, dinleme
18	Dönem sonu dersi	1	31.10	Geçtiğimiz eserleri dinlemek	“Kelinşek”(Gelin) eseri	Öğrendiğimiz motiflerden halı yapmak	Dombra, resimler, dinleme

2. sınıf ilk dönemin müzik dersi haftada iki gün birer saat verilmektedir. 17-18 yüz yılların bestecileri ve müziği okutulmaktadır. Dönem bir kişinin hayatına ve eserlerine adanmıştır. Dört tane halk müziği, efsanesi ve tarihi ile birlikte

öğretilmektedir. Derste efsaneye göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem boyunca öğrenciler bir halk eserini çalarak öğrenmektedir. Halı yapım teknikleri öğretilmektedir.

2-sınıf 2. dönem (14 saat)

	Ders konusu	**Saat**	**Gün/ay**	**Dinlenecek müzik**	**Dombra eğitimi**	**Motif/Desen**	**Görüntü**
1	Kurmangazi eserlerini analize etmek	1	14.11	Kurmangazı eseleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri		
2	"Korkut Ata" efsanesi 1.bölüm	1	17.11	Dede Korkut eserleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri	"Baldak" motifi	Dombra, resimler, dinleme
3	"Korkut Ata" efsanesi 2.bölüm	1	21.11	Dede Korkut eserleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri		
4	"Korkut Ata" efsanesi 1bölümü tekrarlamak	1	24.11	Dede Korkut eserleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri	"Baldak" motifi	
5	"Korkut Ata" efsanesi 2.bölümünü tekrarlamak	1	22.11	Dede Korkut eserleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri	Halı yapmak	Dombra, resimler, dinleme
6	"Korkut Ata" efsanesi 3. Bölüm	1	05.12	Dede Korkut eserleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri		
7	Korkut Ata "Uşardın Ulu'ıı" (Kurdun uluması)	1	08.12	"Uşardın Ulu'ıı"	"Kelinşek"(Gelin) eseri		
8	Korkut Ata "Uşardın Ulu'ıı" (Kurdun uluması) eseri tekrarlamak	1	12.12	"Uşardın Ulu'ıı"	"Kelinşek"(Gelin) eseri	"Koç boynuzu" motifi	Dombra, resimler, dinleme
9	Korkut Ata "Başpay" (Başparmak)	1	15.12	"Başpay" (Başparmak)	"Kelinşek"(Gelin) eseri		
10	Korkut Ata "Başpay" (Başparmak) eseri tekrarlamak	1	19.12	"Başpay" (Başparmak)	"Kelinşek"(Gelin) eseri	"Deve taban" motifi	Dombra, resimler, dinleme
11	Korkut Ata mezarı	1	22.12	Dede Korkut eserleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri		
12	KorKut Ata eserlerini tekrarlamak	1	26.12	Dede Korkut eserleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri	Halı yapmak	Dombra, resimler, dinleme
13	Dönem sonu dersi	1	26.12	Dede Korkut eserleri	"Kelinşek"(Gelin) eseri		Dombra, resimler, dinleme

2. sınıf 2. dönemde müzik dersi haftada iki gün birer saat verilmektedir. İlk dönem konuları tekrarlandıktan sonra 2.dönem derslerine geçmektedir. Dönem bir kişinin hayatına ve eserlerine adanmıştır. Derste efsaneye göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem boyunca öğrenciler bir halk eserini çalarak öğrenmektedir. Halı yapım teknikleri öğretilmektedir.

2-sınıf 3. dönem (10 saat)

	Ders konusu	**Saat**	**Gün/ay**	**Dinlenecek müzik**	**Öğretilen müzikler**	**Motif/Desen**	**Görüntü**
1	Halk bestecisi Kazangap	1		"Kokil" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım"		Dombra enstrümanı
2	Kazangap "Kokil" eseri	1		"Kokil" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım"	"İrek su" motifi	Dombra, resimler, dinleme
3	Kazangap	1		"Isırma" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım"		Dombra, resimler, dinleme
4	Kazangap eserini tekrarlamak	1		"Isırma" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım"	"İt kuyruk" motifi	
5	Kazangap "Şınayak tastar" eseri	1		"Şınayak tastar" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım"		Dombra, resimler, dinleme
6	Kazangap "Şınayak tastar" eseri tekrarlamak	1		"Şınayak tastar" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım""	"kırık boynuz" motifi	
7	Halk şarkısı "Kalaulım"	1		Halk şarkısı "Kalaulım"	Halk şarkısı "Kalaulım"	Halı yapmak	
8	Kazangap "Kus kaytaru" eseri	1		"Kus kaytaru" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım"	"Karga tuyak" motifi	Dombra, resimler, dinleme
9	Üsen Töre "Ottin dünye, kettin dünye" eseri	1		"Ottin dünye, kettin dünye" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım"		Dombra, resimler, dinleme
10	Dönem sonu dersi	1		"Ottin dünye, kettin dünye" eseri	Halk şarkısı "Kalaulım"	Halı yapmak	

2. sınıf 3. dönemde müzik dersi haftada bir gün verilmektedir. Dombra'da bir tane halk şarkısı öğretilmektedir. 18 yy. bestecilerin hayatı eserleri ile birlikte okutulmaktadır. Derste efsaneye göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Halı yapım teknikleri öğretilmektedir.

2-sınıf 4. dönem (7 saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Öğretilen müzikler	Motif/Desen	Görüntü
1	Halk bestekarı – Dina	1		"Asem konır" eseri	Halk şarkısı "Gülderayım"	"Ay" motifi	Dombra, resimler, dinleme
2	Dina "Karakaska at" eseri	1		"Karakaska at" eseri	Halk şarkısı "Gülderayım"	"Omurga" motifi	Dombra, resimler, dinleme
3	Dina "Bulbul"	1		"Bülbül" eseri	Halk şarkısı "Gülderayım"	"Çift boynuz" motifi	Dombra, resimler, dinleme
4	Dina "Jenis" (Zafer)	1		Dina "Jenis" (Zafer) eseri	Halk şarkısı "Gülderayım"	"Keçi bounuzu" motifi	
5	Halk şarkısı "Gülderayım"	1		Halk şarkısı "Gülderayım"	Halk şarkısı "Gülderayım"		Dombra, resimler, dinleme
6	Dina eserlerini tekrarlamak	1		Dina eserleri	Halk şarkısı "Gülderayım"	Halı yapmak	Dombra, resimler, dinleme
7	Dönem sonu dersi	1		Dönemde geçilen konular üzerinde konuşmak	Halk şarkısı "Gülderayım"		Dombra, resimler, dinleme

2.sınıf 4. dönemde müzik dersi haftada bir gün verilmektedir. Öğrenciler bir tane halk şarkısını çalarak öğrenmektedir. Dönem bir bestekarın hayatı ve bestelerine adanmıştır. Derste konuya göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. 4 dönem konuları tekrarlanmaktadır. Dönem sonu 24 eseri okumuş, dinlemiş olmaktadır, 3 tane şarkıyı çalarak öğrenmektedir, 16 motifi çizerek öğrenmektedir.

EK 4.c - Almaty Kokil Özel Okulu “Murager” 3. Sınıf Müzik Dersi Planı

3 – sınıf 1.dönem (18 saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Öğretilen müzikler	Motif/Desen	Görüntü
1	Halk bestecisi – Ahan Seri. “Manmanger” şarkısı	1	02.09	“Manmanger” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
2	Ahan Seri. “Manmanger” şarkısı. Tekrarlamak	1	04.09	“Manmanger” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”	“Hayat yolu” motifi. 1.variant	Dombra, resimler, dinleme
3	Akan Seri. “Kulager” şarkısı	1	09.09	“Kulager” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
4	Akan Seri. “Kulager” şarkısı. Tekrarlamak	1	11.09	“Kulager” şarkısı.	Halk şarkısı “Saulem ay”	“Hayat yolu” motifi. 2.variant	Dombra, resimler, dinleme
5	Akan Seri. “Balhadişa” şarkısı	1	16.09	“Balhadişa” şarkıs.	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
6	Akan Seri. “Balhadişa” şarkısı. Tekrarlamak	1	18.09	“Balhadişa” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”	“Güneş” motifi	Dombra, resimler, dinleme
7	Ahan Serinin hayatı ve besteciliği. Tekrarlamak	1	23.09	“Manmanger” “Kulager” “Balhadişa” şarkıları	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
8	Halk bestecisi – Bircan Sal. “Adaskak” şarkısı	1	25.09	“Adaskak” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
9	Halk bestecisi – Bircan Sal. “Adaskak” şarkısı. Tekrarlamak	1	30.09	“Adaskak” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”	“Kaz Boynu” motifi	Dombra, resimler, dinleme
10	Bircan Sal. “Leylim Şırak” şarksı	1	02.10	“Leylim Şırak” şarksı	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
11	Bircan Sal. “Leylim Şırak” şarksı. Tekrarlamak	1	070.10	“Leylim Şırak” şarksı	Halk şarkısı “Saulem ay”	“Bitpes” motifi	Dombra, resimler, dinleme
12	Halk şarkısı. “Saulem ay”	1	09.10	“Saulem ay” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
13	Halk şarkısı.”Saulem ay”. Tekrarlamak	1	14.10	“Saulem ay” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
14	Bircan Sal. “Temir Tas” şarkısı	1	16.10	“Temir Tas” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
15	Bircan Sal. “Temir Tas” şarkısı. Tekrarlamak	1	21.10	“Temir Tas” şarkısı	Halk şarkısı “Saulem ay”	“Kuşburnu” motifi	Dombra, resimler, dinleme
16	Ahan Seri. “Kulager”, “Manmanger”, “Balhadişa” şarkıları. Tekrarlamak	1	23.10	“Manmanger”, “Kulager” “Balhadişa” şarkıları	Halk şarkısı “Saulem ay”	Öğrenilem motiflerden halı yapmak	Dombra, resimler, dinleme
17	Bircan Sal. “Adaskak”, “Leylim Şırak”, “Temirtas” şarkıları. Tekrarlamak	1	28.10	“Adaskak”, “Leylim Şırak” “Temir Tas”	Halk şarkısı “Saulem ay”		Dombra, resimler, dinleme
18	Dönem sonu dersi	1	30.10	Bircan Sal ve Ahan Seri şarkıları			

3. sınıf ilk dönemin müzik dersi haftada iki gün birer saat verilmektedir. 19 yy. bestecileri ve müziği okutulmaktadır. Altı tane halk bestecilerinin eseri ve şarkılarının tarihi öğretilmektedir. Derste esere göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem boyunca öğrenciler bir halk eserini çalarak öğrenmektedir. Halı yapım teknikleri öğretilmektedir.

3 – sınıf 2.dönem (12 saat)

	Ders konusu	**Saat**	**Gün/ay**	**Dinlenecek müzik**	**Öğretilen müzikler**	**Görüntü**
1	Ahan Seri. Bircan sal şarkılarını tekrarlamak	1	13.11	Bircan Sal ve Ahan Seri şarkıları		Dombra, resimler, dinleme
2	Geleneksel ve ağıt şarkıları	1	18.11	Veda Şarkısı. Ninni	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
3	Tekrarlamak	1	20.11	Veda şarkısı	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
4	Geleneksel şarkılar	1	25.11	Jar-Jar geleneği	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
5	Geleneksel şarkılar	1	27.11	Jar-Jar geleneği	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
6	Geleneksel şarkılar	1	02.12	Sınsu (Gelin Hüznü)	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
7	Geleneksel şarkılar. Tekrarlamak	1	04.12	Sınsu (Gelin Hüznü)	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
8	Geleneksel şarkılar	1	09.12	Toybastar (Düğün başı)	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
9	Geleneksel şarkılar. Tekrarlamak	1	11.12	Toybastar	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
10	Geleneksel şarkılar	1	18.12	Betaşar (Tanıştırmak)	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
11	Geleneksel şarkılar. Badik (Saçma)	1	23.12	Badik şarkıları	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme
12	Dönem sonu dersi	1	25.12	Geleneksel şarkılar	Salküren küi'yi	Dombra, resimler, dinleme

3. sınıf 2. dönemde müzik dersi haftada iki gün birer saat verilmektedir. İlk dönem konuları tekrarlandıktan sonra 2.dönem derslerine geçmektedir. Dönem geleneksel halk müziklerine adanmıştır. Derste şarkılara göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem boyunca öğrenciler bir halk eserini çalarak öğrenmektedir.

3 – sınıf 3.dönem (9 saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Öğrenilen müzikler	Motif/Desen	Görüntü
1	Geleneksel şarkılar. Tekrarlamak	1		Geleneksel şarkılar	Salküren küi'yi		Dombra, resimler, dinleme
2	Halk bestecisi Tattimbet. "Kosbasar" küi'yi	1		"Kosbasar" küi'yi	Salküren küi'yi		Dombra, resimler, dinleme
3	Tattimbet. "Sılkıldak" küi'yi	1		"Sılkıldak" küi'yi	Salküren küi'yi	"Şet" motifi	Dombra, resimler, dinleme
4	Tattimbet. "Sarjaylau" küi'yi	1		"Sarjaylau" küi'yi	Salküren küi'yi	"Şet" motifi	Dombra, resimler, dinleme
5	Tattimbet küi'lerini tekrarlamak	1		"Sarjaylau", "Sılkıldak", "Kosbasar"	Salküren küi'yi	"Şet" motifi	Dombra, resimler, dinleme
6	Halk bestecisi Dauletkerey "Kosalka" küi'yi	1		"Kosalka" küi'yi	Salküren küi'yi	"Şet" motifi	Dombra, resimler, dinleme
7	Dauletkerey "Kudaşa" küi'yi	1		"Kudaşa" küi'yi	Salküren küi'yi	"Orta Tabak" motifi	Dombra, resimler, dinleme
8	Dauletkerey "Topan" küi'yi	1		"Topan" küi'yi	Salküren küi'yi	"Orta Tabak" motifi	Dombra, resimler, dinleme
9	Dauletkerey küi'yilerini tekrarlamak	1		"Kosalka", "Kudaşa","Topan"	Salküren küi'yi		Dombra, resimler, dinleme
10	Dönem sonu dersi	1		Tattimbet, Dauletkerey küi'leri			Dombra, resimler, dinleme

3. sınıf 3. dönemde müzik dersi haftada bir gün verilmektedir. 18 yüz yıllarda devlet iktidarında olan bestecilerin hayatı, eserleri birlikte okutulmaktadır. Derste konuya göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem boyunca öğrenciler bir halk eserini çalarak öğrenmektedir. Halı yapım teknikleri öğretilmektedir.

3 – sınıf 4.dönem (7 saat)

	Ders konusu	**Saat**	**Gün/ay**	**Dinlenecek müzik**	**Öğrenilen müzikler**	**Motif/Desen**	**Görüntü**
1	Ahmet Jubanov. ”Karlıgaç” (Kırlangıç) şarkısı	1		”Karlıgaç” (Kırlangıç) şarkısı	Halk şarkısı “Jar-Jar”	“Orta Tabak” motifi	Dombra, resimler, dinleme
2	Ahmet Jubanov. ”Ak Kögerşin” (Ak Güvercin) şarkısı	1		”Ak Kögerşin” (Ak Güvercin) şarkısı	Halk şarkısı “Jar-Jar”	“Orta Tabak” motifi	Dombra, resimler, dinleme
3	Şamşi Kaldayakov ve şarkıları	1		Şamşi Kaldayakov şarkıları	Halk şarkısı “Jar-Jar”	“Orta Tabak” motifi	Dombra, resimler, dinleme
4	Nurgisa Tilendiyev ve eserleri	1		“Akku” eseri	Halk şarkısı “Jar-Jar”	“Orta Tabak” motifi	Dombra, resimler, dinleme
5	Nırgisa Tilendiye “Sarjaylau” şarkısı	1		“Sarjaylau” şarkısı	Halk şarkısı “Jar-Jar”	“Orta Tabak” motifi	Dombra, resimler, dinleme
6	“Jar-Jar” şarkısı	1			Halk şarkısı “Jar-Jar”	“Orta Tabak” motifi	Dombra, resimler, dinleme
7	Dönem sonu dersi	1		Ahmet Jubanov. Nurgisa Tilendiyev eserleri ve küi’leri			

3. sınıf 4. dönemde müzik dersi haftada bir gün verilmektedir. Öğrenciler bir tane halk şarkısını çalarak öğrenmektedir. Dönem XX yüz yılları bestecilerin hayatı ve bestelerine adanmıştır. Derste konuya göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. 4 dönem konuları tekrarlanmaktadır. 3.sınıf sonunda 24 eseri okumuş, dinlemiş olmaktadır, 3 tane şarkıyı çalarak öğrenmektedir,7 tane motifi çizerek öğrenmektedir.

EK 4.d - Almaty Kokil Özel Okulu "Murager" 4. Sınıf Müzik Dersi Planı

4 – sınıf 1.dönem (18 saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Öğrenilen müzikler	Görüntü
1	Küi geleneğinin mahalli sanatçıları. Kali Jantileyov	1		Kurmangazı "Aday" küi'yi	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
2	Kali Jantileyov.	1		Kali Jantileyov. Eserleri	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
3	Şarki geleneği mahalli sanatçıları. Manarbek Yerzhanov	1		Akan Seri, Bircan sal şarkıları	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
4	Manarbek Yerzhanov	1		Manarbek Yerjanovun söylediği şarkılar	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
5	Şarki geleneği mahalli sanatçıları. Jusipbek Elebekov	1		Madi şarkıları	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
6	Jusipbek Elebekov	1		Madi şarkıları	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
7	Kobuz geleneği mahalli sanatçıları. Jappas Kalambayev	1		Ikılas küi'leri	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
8	Jappas Kalambayev	1		Ikılas küi'leri	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
9	Ikılas "Jez kiyik"	1		Ikılas küi'leri	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
10	Şarki geleneği mahalli sanatçıları. Garifolla Kurmangaliyev	1		Muhit şarkıları	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
11	Garifolla Kurmangaliyev	1		E. Brusilovski "Kız Jibek" operasından "Şegenin" aryası	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
12	Kobuz geleneği mahalli sanatçıları. Daulet Mıktıbayev	1		Daulet Mıktıbayevın çaldığı eserler	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
13	Daulet Mıktıbayev "Şınarau" eseri	1		Ikılas "Şınırau"	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
14	Daulet Mıktıbayev	1		Ikılas "Şınırau"	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
15	Küi geleneğinin mahalli sanatçıları. Tolegen Mombekov	1		Sügir Küi'leri	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
16	Tolegen Mombekov	1		"Saltanat"	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
17	Tolegen Mombekov	1		"Anam"	Jayau Musa "Ak sisa"	Dombra, resimler, dinleme
18	Dönem sonu dersi	1				Dombra, resimler, dinleme

4. sınıf ilk dönemin müzik dersi haftada iki gün birer saat verilmektedir. 20 yüz yıllardaki mahalli sanatçı ve bestecilerin hayatı ve müziği okutulmaktadır.16 tane

eserin bestecisi, tarihi okutulmaktadır. Derste konuya göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem boyunca öğrenciler bir halk eserini çalarak öğrenmektedir.

4 – sınıf 2.dönem (12 saat)

	Ders konusu	**Saat**	**Gün/ay**	**Dinlenecek müzik**	**Öğrenilen müzikler**	**Görüntü**
1	Türk milletlerinin geleneksel müzik çalgıları	1			Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
2	Eskiden gelen müzik aleti	1		Kırgız halk müziği "Karagöy"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
3	Yakut-Saka halkının "Ormandaki Sabah vakti" eseri	1		Yakut-Saka halkının "Ormandaki Sabah vakti" eseri	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
4	Dünyayı şaşırtan "Şankobuz"	1		Şankobuzda çalınan eserler	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
5	Başkurtların milli çalgısı "Kuray"	1			Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
6	Halk müziği "Jau Tobe"	1		Halk eseri "Jau Tobe"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
7	Çalgıyı konuşturan güç	1			Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
8	Arp müzik aleti	1		Arp müzik aletinde çalınan eserler	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
9	Kutsal çalgı	1			Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
10	Eskiden gelen müzik	1			Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
11	Halk küi'yi "Nar idirgen"	1		Halk küi'yi "Nar idirgen"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
12	Türk milletlerinin üflemeli ve vurmalı çalgıları	1		"Uzaktaki arzu"		

4. sınıf 2. dönemde müzik dersi haftada iki gün birer saat verilmektedir. Dönem Türk milletlerinin geleneksel müzik çalgılarına adanmıştır. Derste şarkılara göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem boyunca öğrenciler bir halk eserini çalarak öğrenmektedir.

4 – sınıf 3.dönem (10 saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Öğrenilen müzikler	Görüntü
1	Halk çalgıları orkestrası	1		Kurmasgazı "Sarıarka"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
2	Dombra ve kobuz	1		Belorus halk dansı "Polka – Yanka"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
3	Orketradaki çalgılar	1		Türkeş "Konilaşar"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
4	Orkestra Şefi	1		Tattimbet "Sarjaylau"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
5	Eski çalgılar araştırmacısı – Bolat Sarıbayev	1		Halk müziği "Şalkıma"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
6	Eski çalgılar. "Şerter" ve "Jetigen"	1			Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
7	Jetigen	1		Halk müziği "Anşının zarı"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
8	"Otırar Sazı" etno – folklorik orkestrası	1			Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
9	Eski çalgıların modernleşmesi	1		Nurgisa Tilendiyev "Ata Tolgau"	Kazangap "Şınayak tastar"	Resimler, dinleme
10	Dönem sonu dersi	1				

4. sınıf 3. dönemde müzik dersi haftada bir gün verilmektedir. Akademik halk çalgıları ve folklorik çalgılar orkestrası ve orkestra müziklerine adanmıştır. Derste konuya göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. Dönem boyunca öğrenciler bir halk eserini çalarak öğrenmektedir.

4 – sınıf 4.dönem (7saat)

	Ders konusu	Saat	Gün/ay	Dinlenecek müzik	Öğrenilen müzikler	Görüntü
1	Şarkılarla süslenen hayat	1		Ş. Kaldayakov "Ana hakkında bir beste" şarkısı	Halk şarkısı "Kuralay"	Resimler, dinleme
2	"Gakku" şarkısı	1		Ükili Ibıray "Gakku"	Halk şarkısı "Kuralay"	Resimler, dinleme
3	Nevruz bayramı	1		Talgat Sarıbayev "Naurız duman" şarkısı	Halk şarkısı "Kuralay"	Resimler, dinleme
4	Uzayda söylenen Kazak şarkısı	1		Abay "Közimnin karası" şarkısı	Halk şarkısı "Kuralay"	Resimler, dinleme
5	Kazakistan - birlik ve beraberlik merkezidir.	1		Rus halk şarkısı "Ah Samara gorodok"	Halk şarkısı "Kuralay"	Resimler, dinleme
6	Canlanan kültür	1			Halk şarkısı "Kuralay"	Resimler, dinleme
7	"Vatanım benim"	1		N. Nazarbayev "Vatanım benim" şarkısı		

4. sınıf 4. dönemde müzik dersi haftada bir gün verilmektedir. Öğrenciler bir tane halk şarkısını çalarak öğrenmektedir. Kazakistan'ın milli bayramlarına adanmıştır. Derste konuya göre resimler gösterilerek, müzikler dinletilerek verilmektedir. 4.sınıf sonunda 36 tane eseri okumuş, dinlemiş olmaktadır, 3 tane şarkıyı çalarak öğrenmektedir.

İlk Okul toplam şarkı sayısı: 103

1.sınıfta – 8 tane şarkı okutulmaktadır,1 tane şarkı çalınarak öğretilmektedir

2.sınıfta – 24 tane şarkı okutulmaktadır,3 tane şarkı çalınarak öğretilmektedir

3.sınıfta – 24 tane şarkı okutulmaktadır,3 tane şarkı çalınarak öğtetilmektedir

4.sınfta – 36 tane şarkı okutulmaktadır, 3 tane şarkı çalınarak öğretilmektedir

ÖZGEÇMIŞ

Adı Soyadı:	Yerzhan ARKABAYEV	İmza:	
Doğum Yeri:	Kızılorda/Kazakistan		
Doğum Tarihi:	5 Nisan 1988		
Medeni Durumu:	Bekar		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim			Kızılorda/Kazakistan	**1998**
Ortaöğretim			Kızılorda/Kazakistan	**2003**
Lise			Kızılorda/Kazakistan	**2007**
Lisans	**Kazak Millî Sanat Ün.**		Astana/Kazakistan	**2011**
Yüksek Lisans	**NEÜ Eğt. Bil. Enstitüsü**		**Konya/Türkiye**	**2019**

Becerileri:	
İlgi Alanları:	**Müzik Eğitimi, Halk Müziği, Dombra,**
İş Deneyimi:	**Müzik Öğretmenliği(Kazakistan), Orkestra Sanatçılığı(Kazakistan)**
Ödüller	**Kazakistan Kızılorda Dombra Yraışması'nda İkincilik**
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	**Doç. Dr. Attila ÖZDEK-N. Erbakan Ün. AKEF Müzik Eğt. Anabilim Dalı, Konya** **Dr. Öğr. Üyesi Soner ALGI- N. Erbakan Ün. AKEF Müzik Eğt. Anabilim Dalı, Konya** **Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Selim KALELİ- N. Erbakan Ün. AKEF Müzik Eğt. Anabilim Dalı, Konya**
Tel:	**05061511577**
E-posta adresi	**arkabayev@list.ru**